

MINISTERSTWO GOSPODARKI I PRACY
URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

PROGRAM POLITYKI W ZAKRESIE
POMOCY PUBLICZNEJ
NA LATA 2005-2010

Pomoc publiczna – to pomoc udzielana przez Państwo Członkowskie lub ze źródeł państwowych, w jakiegokolwiek formie, która narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych wyrobów, w zakresie, w jakim wpływa ona negatywnie na wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi (art. 87 ust.1 TWE).

Warszawa, marzec 2005

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Diagnoza stanu obecnego	5
1.1. Pomoc publiczna w Polsce i w państwach UE-15 w latach 2000-2003	5
1.1.1. Wielkość i przeznaczenie pomocy publicznej.....	5
1.1.2. Formy pomocy publicznej	6
1.1.3. Instytucje udzielające pomocy publicznej.....	8
1.2. Stan prawno-proceduralny.....	8
2. Najważniejsze realizowane programy – efekty.....	9
2.1.1. Górnictwo węgla kamiennego.....	9
2.1.2. Hutnictwo żelaza i stali	10
2.1.3. Przemysł stoczniowy	10
2.1.4. Restrukturyzacja spółek Grupy PKP.....	11
2.1.5. Pomoc na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców (Min. Skarbu Państwa i ARP).....	12
2.2. Pomoc regionalna – Specjalne Strefy Ekonomiczne.....	13
2.3.1. Program rozwoju przedsiębiorczości.....	14
2.4. Programy operacyjne.....	17
2.5. Wnioski wynikające z dotychczasowej realizacji udzielania pomocy publicznej	19
3. Cel programu polityki w zakresie pomocy publicznej w latach 2005-2010	21
3.1. Uwarunkowania polityki pomocy publicznej	22
3.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	22
3.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne	23
3.2. Zasady udzielania pomocy publicznej.....	23
4. Priorytety i działania.....	25
Projekcja pomocy publicznej na lata 2005-2010	31

ZAŁĄCZNIK

Nr 1 - Aspekty prawno-proceduralne.

Nr 2 - Działalność organów administracji publicznej w zakresie udzielania pomocy publicznej po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

SPIS TABLIC:

- Tablica 1: Struktura pomocy publicznej w Polsce według przeznaczenia w latach 2000-2003.
- Tablica 2: Struktura pomocy publicznej w Polsce według form pomocy w latach 2000-2003.
- Tablica 3: Pomoc uzyskana w sektorze górnictwa w latach 1999-2004 (w mln zł).
- Tablica 4: Pomoc planowana w latach 2005-2010 (w mln zł).
- Tablica 5: Pomoc publiczna udzielona hutom w latach 1997-2003 (w mln zł).
- Tablica 6: Wynik finansowy brutto sektora stalowego w latach 2001-2004(w mln zł).
- Tablica 7: Pomoc publiczna dla sektora stoczniewego w latach 2001-2004(w mln zł).
- Tablica 8: Pomoc publiczna planowana w latach 2005-2010 (w mln zł).
- Tablica 9: Pomoc publiczna udzielona PKP w latach 2001-2004(w mln zł).
- Tablica 10: Pomoc planowana w latach 2005-2007 (w mln zł).
- Tablica 11: Pomoc udzielona przez Ministerstwo Skarbu Państwa w latach 1997-2004 (w mln zł).
- Tablica 12: Pomoc planowana w latach 2005-2010 (w mln zł).
- Tablica 13: Pomoc publiczna udzielona przez ARP w latach 2003-2004 (w mln zł).
- Tablica 14: Pomoc publiczna planowana w latach 2005-2010 (w mln zł).
- Tablica 15: Pomoc udzielona w latach 1997-2004 (w mln zł).
- Tablica 16: Pomoc szacowana w latach 2005-2010 (w mln zł).
- Tablica 17: Dotacja podmiotowa dla PARP w latach 2000-2004 (w tys. zł).
- Tablica 18: Środki Phare w latach 2003-2004 (w mln euro).
- Tablica 19: Wartość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 1999-2003 (w mln zł).
- Tablica 20: Planowana wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcom przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2004-2010 (w mln zł).
- Tablica 21: Wysokość pomocy publicznej na badania i rozwój w latach 2001-2003 (w mln zł).
- Tablica 22: Planowana wartość pomocy publicznej na badania i rozwój w latach 2004-2010 (w mln zł).
- Tablica 23: Środki finansowe na realizację SPO WKP w latach 2004-2006 (w mln euro).
- Tablica 24: Środki finansujące SPO RZL w latach 2004-2006 (w mln euro).
- Tablica 25: Środki finansowe na realizację ZPORR w latach 2004-2006 (w mln euro).
- Tablica 26: Środki finansowe na realizację SPO Transport (w mln euro).
- Tablica 27: Szacunkowa projekcja wydatków w ramach pomocy publicznej na lata 2005-2010 (mln euro).

WSTĘP

„*Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010*” jest kompleksowym dokumentem określającym podejście do polityki pomocy publicznej w drugiej połowie bieżącej dekady.

Dokument został przygotowany przy uwzględnieniu celów społeczno-ekonomicznych Polski jako członka Unii Europejskiej i uwarunkowań związanych z realizacją Strategii Lizbońskiej oraz nowej perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013.

Cele Programu sformułowano uwzględniając: ocenę dotychczasowej polityki w zakresie pomocy publicznej, rygory budżetowe, jak i potrzebę efektywnego skorelowania działań w wymiarze krajowym z praktyką i standardami determinującymi politykę pomocy publicznej w UE i jej państwach członkowskich.

„*Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010*” jest dokumentem ramowym dla działań sprzyjających modernizacji i poprawie efektywności pomocy publicznej w Polsce.

Program koncentruje się na wskazaniu najistotniejszych kierunków przekształcania polityki pomocy publicznej w instrument wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego, adekwatnego do wyzwań wynikających z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych gospodarki polskiej.

Zakłada się, iż dokument będzie wykorzystywany przy projektowaniu działań w ramach Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 oraz w trwającej debacie na temat nowej perspektywy finansowej i poprawy implementacji Strategii Lizbońskiej.

Na strukturę dokumentu składa się analiza stanu obecnego, w zakresie udzielania pomocy publicznej, z uwzględnieniem zmian wynikłych z akcesji i ocen programów, głównie o charakterze pomocy sektorowej, które znacząco ważyły w ogólnej wielkości dotychczasowej pomocy publicznej. Na tej podstawie formułowane są wnioski wynikające z realizacji polityki pomocy publicznej. Cele, priorytety i działania na lata 2005-2010 pozostają w ścisłym związku z wejściem Polski do UE oraz koniecznością zasadniczych zmian w wielu aspektach pomocy publicznej i ścisłym podporządkowaniem potrzebom polskiej gospodarki. Projekcja wydatków budżetowych na pomoc publiczną na lata 2005-2010 odzwierciedla zaprogramowane jakościowe i ilościowe zmiany niezbędne do realizacji celów Programu.

W obecnej fazie nie dokonuje się oceny skutków finansowych, jakie będą związane z wprowadzeniem Programu. W konsultacjach międzydziałowych uzgodniono, że środki finansowe na realizację działań przez odpowiedzialne resorty będą od 2006 r. ustalane w ich corocznych budżetach. Natomiast w bieżącym roku realizacja działań będzie finansowana na podstawie już zatwierzonego budżetu.

Program nie obejmuje kwestii dotyczących usług interesu ogólnego oraz rolnictwa (z wyjątkiem propozycji działania dotyczącego konieczności wypracowania koncepcji systemu monitorowania pomocy publicznej udzielanej w sektorze rolnictwa oraz rybołówstwa).

Po przyjęciu Programu przez Radę Ministrów, obowiązek monitorowania realizacji poszczególnych działań będzie spoczywał na ministrze właściwym ds. gospodarki.

1. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

1.1. Pomoc publiczna w Polsce i w państwach UE-15 w latach 2000-2003¹

1.1.1. Wielkość i przeznaczenie pomocy publicznej

- Pomoc publiczna w Polsce i krajach UE² w latach 2000-2002.

W latach 2000-2002 w krajach UE na pomoc publiczną przeznaczano rocznie ok. 34 mld euro, tj. ok. 0,39% PKB tych krajów. W tym samym okresie w Polsce roczna wielkość pomocy publicznej wynosiła ok. 10 mld zł, tj. ok. 1,3% PKB, co odpowiadało wskaźnikom dla UE z początku lat 90-tych.

W latach 2000-2002 struktura pomocy publicznej według przeznaczenia kształtowała się następująco³:

- pomoc horyzontalna - średnio dla krajów UE – ok. 50%, w Polsce – 60,0%
- pomoc sektorowa - średnio dla krajów UE – ok. 27%, w Polsce – 34,3%
- pomoc regionalna - średnio dla krajów UE – ok. 23%, w Polsce – 5,7%.

Tablica 1: Struktura pomocy publicznej w Polsce według przeznaczenia w latach 2000-2003

Przeznaczenie pomocy	2000 ⁴		2001		2002		2003	
	wartość w mln zł	%	wartość w mln zł	%	wartość w mln zł	%	wartość w mln zł	%
Pomoc horyzontalna	4 964,4	64,4	3 569,4	31,9	3 450,7	33,6	2 840,8	9,9
Pomoc sektorowa	2 323,8	30,1	2 700,3	24,1	1 835,4	17,9	20 214,9	70,6
Pomoc regionalna	284,3	3,7	382,4	3,4	469,6	4,6	863,7	3,0
Rolnictwo	-	-	2 383,9	21,3	1 766,9	17,2	1 283,1	4,5
Inne tytuły	-	-	2 112,0	18,9	2 706,0	26,3	3 417,3	11,9
Brak informacji	139,5	1,8	46,8	0,4	49,0	0,5	7,7	0,0
Ogółem	7 712,0	100,0	11 194,8	100,0	10 277,6	100,0	28 627,5	100,0

Źródło: Raporty o pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w 2000 roku, w 2002 roku i 2003 roku, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W krajach UE duże znaczenie miała pomoc kierowana do takich obszarów, jak rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, działalność badawczo-rozwojowa i ochrona środowiska. W 2002 r. ich udział

¹ W zakresie sprawozdawczości dot. pomocy publicznej w Polsce i UE istnieją różnice o charakterze metodologicznym. Raporty KE dotyczące pomocy publicznej nie uwzględniają środków przekazywanych na rolnictwo, rybołówstwo i transport, w tym transport kolejowy, który stanowi znaczną pozycję w pomocy publicznej w Polsce (ok. 20% w 2002 roku). Brak jest danych za 2004 r. Szacunkowe wartości udzielonej pomocy publicznej podane są w Rozdziale 2.

² State Aid Scoreboard autumn update, Commission of the European Communities, Brussels, COM (2004) 750 final.

³ Ze struktury pomocy publicznej udzielonej w Polsce wyodrębniono pomoc o przeznaczeniu: sektorowym, horyzontalnym i regionalnym.

⁴ Dane dotyczące 2000 roku są nieporównywalne z danymi z lat 2001-2003 ze względu na różnice w sprawozdawczości oraz metodologii opracowania. W raporcie dotyczącym 2000 roku nie dysponowano danymi na temat wielkości pomocy dla rolnictwa i inne tytuły.

w pomocy horyzontalnej wynosił odpowiednio: 14%, 15% i 16%, podczas gdy w Polsce – 4,0%, 4,0% i 4,1%.

W strukturze pomocy publicznej w Polsce dominujący udział ma pomoc na restrukturyzację, która stanowiła: w 2000 r. – 36,3%, w 2001 r. – 42,8% i w 2002 r. – 37,0%.

- Pomoc publiczna w Polsce w 2003 roku

W 2003 r. odnotowano istotne zmiany w zakresie pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom. Ogólna wartość pomocy wyniosła 28 627,5 mln zł, co stanowiło 3,5% PKB. W stosunku do 2002 r. wartość pomocy publicznej zwiększyła się 2,8-krotnie, o czym zdecydował ponad 11-krotny wzrost pomocy sektorowej. Przyczyną takich zmian była przede wszystkim realizacja postanowień dwóch ustaw: *ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców*⁵ oraz *ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006*⁶. Na skutek wzrostu wielkości pomocy sektorowej niekorzystnie zmieniła się jej struktura. Udział pomocy sektorowej w strukturze pomocy publicznej wzrósł do 70,6%.

W 2003 r. na restrukturyzację skierowano łącznie 21 859,1 mln zł, tj. 76,4% środków pomocy publicznej. W kwocie tej dominowały wydatki na:

- sektor górnictwa węgla – 80,0%,
- sektor hutnictwa żelaza i stali – 10,3%,
- ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców (Min. Skarbu Państwa i ARP) – 8,0%,
- sektor budownictwa okrętowego – 1,6%.

1.1.2. Formy pomocy publicznej

- Pomoc publiczna w Polsce i krajach UE w latach 2000-2002

W UE preferowana jest pomoc aktywna – prorozwojowa, podczas gdy w Polsce dominuje pomoc bierna polegająca na uszczupleniu należnych budżetowi wpływów. Sytuacja ta wynika głównie z poziomu rozwoju gospodarczego, a w szczególności związana jest z restrukturyzacją poszczególnych sektorów gospodarki.

Udział poszczególnych form pomocy w pomocy publicznej w latach 2000-2002 wynosił średnio:

- dotacje – w krajach UE – 58,6%, w Polsce – 35,3%,
- subsydia podatkowe – w krajach UE – 24,0%, w Polsce – 31,5%,
- subsydia kapitałowo-inwestycyjne – w krajach UE – 5,6%, w Polsce – 0,7%,
- miękkie kredytowanie – w krajach UE – 8,6%, w Polsce – 14,4%,
- poręczenia i gwarancje – w krajach UE – 3,2%, w Polsce – 13,5%.

- Pomoc publiczna w Polsce w 2003 roku

W 2003 r. w stosunku do 2002 r. pomoc publiczna w formie subsydiów podatkowych wzrosła blisko siedmiokrotnie, natomiast ponad trzykrotnie wzrosła pomoc w formie odroczenia i rozłożenia na raty płatności wobec budżetu państwa i funduszy celowych. Dominujący udział w tych formach pomocy miała pomoc na restrukturyzację, na którą przeznaczono 83,7% ogólnej wartości subsydiów

⁵ Dz. U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1287 z późn. zm.

⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 210, poz. 2037.

Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010

podatkowych oraz 93,7% pomocy w formie rozłożenia na raty płatności wobec budżetu i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Tablica 2: Struktura pomocy publicznej w Polsce według form pomocy w latach 2000-2003

Formy pomocy publicznej	2000		2001		2002		2003	
	wartość w mln zł	%	wartość w mln zł	%	wartość w mln zł	%	Wartość w mln zł	%
Ogółem, w tym:	7 712,0	100,0	11 194,8	100,0	10 277,6	100,0	28 627,5	100,0
Dotacje i ulgi podatkowe, w tym:	6 516,0	84,5	6 328,9	56,5	6 658,1	64,8	21 452,7	74,9
- dotacje	3 548,8	46,0	2 860,5	25,6	3 888,7	37,8	2 619,2	9,1
- subsydia podatkowe	2 967,2	38,5	3 468,4	31,0	2 769,4	26,9	18 833,5	65,8
Subsydia kapitałowo-inwestycyjne, w tym:	120,2	1,5	19,7	0,2	27,1	0,3	1 388,8	4,9
- wniesienie kapitału do spółki	102,6	1,3	19,3	0,2	25,2	0,2	135,1	0,5
- konwersja wierzytelności na akcje lub udziały	17,6	0,2	0,4	0,0	1,9	0,0	1 253,7	4,4
„Miękkie kredytowanie”, w tym:	875,0	11,4	2 272,7	20,3	1 186,8	11,5	3 387,6	11,8
- pożyczki preferencyjne i warunkowo umorzone	737,0	9,6	1 680,8	15,0	454,8	4,4	1 001,9	3,5
- odroczenie i rozłożenie na raty płatności wobec budżetu i funduszy	138,0	1,8	591,9	5,3	732,0	7,1	2 385,7	8,3
Poręczenia i gwarancje kredytowe	200,7	2,6	1 802,4	16,1	2 244,8	21,8	1 512,2	5,3
Inne	-	-	771,1	6,9	160,8	1,6	886,4	3,1

Źródło: Raport o pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w 2003 roku, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2004.

1.1.3. Instytucje udzielające pomocy publicznej

Do największych dysponentów środków budżetowych w 2003 r. należeli:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych – 30,1% ogólnej wartości pomocy,
- Urzędy i Izby Skarbowe i Celne – 24,2% ogólnej wartości pomocy.

Łączna wartość pomocy udzielonej przez te organy wyniosła **15 556,3 mln zł**, tj. 54,3% ogólnej wartości pomocy.

Stosunkowo mały udział miały w tej strukturze instytucje regionalne (marszałkowie województw, starostowie i gminy), które łącznie udzieliły 5,8% pomocy.

1.2. Stan prawno-proceduralny

• Przepisy UE i krajowe regulacje dotyczące warunków udzielania pomocy publicznej

W prawie wspólnotowym istnieje generalny zakaz udzielania przedsiębiorcom przez państwo pomocy w jakiegokolwiek formie, która grozi zakłóceniem konkurencji oraz jest niezgodna z regułami wspólnego rynku w zakresie, w jakim narusza wymianę handlową. Zakaz ten zawarty jest w art. 87 ust. 1 Traktatu Wspólnot Europejskich, który przewiduje również określone derogacje z mocy prawa lub na mocy decyzji organów Wspólnoty. Z mocy prawa za zgodną ze wspólnym rynkiem (art. 87 ust. 2) **uznaje się** pomoc o charakterze socjalnym przyznaną indywidualnym konsumentom, pomoc na naprawę szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe oraz pomoc przyznaną rejonom byłej NRD. W pozostałych przypadkach, wymienionych w art. 87 ust. 3, pomoc państwa **może zostać uznana** za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeśli tak zdecyduje Komisja Europejska. Niezbędna jest więc jej każdorazowa zgoda przed udzieleniem tej pomocy.

Podmiotami udzielającymi pomocy są organy administracji publicznej oraz inne podmioty dysponujące środkami publicznymi, w tym przedsiębiorcy publiczni, które na podstawie odrębnych przepisów są uprawnione do udzielania pomocy. Pomoc publiczna może być udzielana w wyniku podjęcia decyzji, uchwały bądź podpisania umowy.

Z dniem akcesji do Unii Europejskiej zmieniła się procedura postępowania oraz organy kompetencyjne w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Zasady te zostały uregulowane na mocy ustawy oraz odpowiednich rozporządzeń wykonawczych.

Szczegółowe informacje o przepisach unijnych i krajowych regulujących zasady udzielania i dopuszczalności pomocy publicznej oraz tryb postępowania organów administracji przed Komisją Europejską w zakresie udzielania pomocy publicznej ujęte zostały w Załączniku Nr 1 do niniejszego Programu.

Jako materiał o charakterze informacyjnym, do Programu dołączono dokument przygotowany przez Prezesa UOKiK, rozpatrzony przez Komitet Europejski Rady Ministrów w dniu 16 listopada 2004 r. i Komitet Rady Ministrów w dniu 9 grudnia 2004, dotyczący działalności organów w zakresie udzielania pomocy publicznej po wejściu Polski do Unii Europejskiej, w którym określono zasady:

- postępowania w sprawach pomocy publicznej przed Komisją Europejską,
- postępowania w zakresie pomocy publicznej pomiędzy organami administracji krajowej.

2. NAJWAŻNIEJSZE REALIZOWANE PROGRAMY – EFEKTY

W najbliższych latach kontynuowane będą programy rozpoczęte przed akcesją (notyfikowane jako pomoc istniejąca), zostaną również uruchomione programy nowe, w tym przede wszystkim programy operacyjne realizujące Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006, współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych.

W ramach pomocy istniejącej kontynuowane będą m.in. programy restrukturyzacyjne, które będą finansowane ze środków krajowych. Należy jednak oczekiwać ich powolnego i stopniowego wygaszania jako rezultatu ukończenia restrukturyzacji sektorów gospodarki, a także spodziewanego poprawiania się koniunktury gospodarczej. Ponadto, zgodnie z prawem wspólnotowym, w odniesieniu do pomocy restrukturyzacyjnej obowiązuje zasada „one time last time”, co oznacza, że beneficjenci pomocy nie będą mogli otrzymywać jej po raz kolejny przed upływem 10 lat.

W ramach programów operacyjnych wspierane będą głównie działania o charakterze horyzontalnym, a także udzielana będzie pomoc regionalna na nowe inwestycje i tworzenie miejsc pracy. Programy te będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

2.1 Pomoc restrukturyzacyjna

2.1.1 Górnictwo węgla kamiennego

Celem działań restrukturyzacyjnych w sektorze górnictwa węgla kamiennego jest: dostosowanie podmiotów gospodarczych w górnictwie węgla kamiennego do efektywnego ekonomicznie funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej i utrzymania konkurencyjności oraz zaspokojenie do roku 2010 krajowego zapotrzebowania na węgiel kamienny i ekonomicznie uzasadnionego eksportu, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska i bezpieczeństwa pracy.

Pomoc publiczna w sektorze górnictwa uzyskana i planowana kształtuje się następująco:

Tablica 3: Pomoc uzyskana w sektorze górnictwa w latach 1999-2004 (w mln zł):

1999	2000	2001	2002	2003	2004
1 701,0	1 390,8	2 644,6	1 712,9	17 488,5	5 836,7

Tablica 4: Pomoc planowana w latach 2005-2010⁷ (w mln zł):

2005	2006	2007	2008	2009	2010
1 591,5	1 167,9	268,2	254,2	240,2	223,1

Łączna wielkość pomocy publicznej w latach 1999-2003 wyniosła **24 897,8 mln zł**.

Rok 2003 był wyjątkowym, biorąc pod uwagę wysokość udzielonej pomocy publicznej. W kolejnych latach pomoc będzie stopniowo wygaszana. Poczynając od 2004 r. pomoc jest udzielana na podstawie Rozporządzenia KE nr 1407/2002⁸.

Dotychczasowe efekty w zakresie restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego są następujące:

⁷ Pomoc publiczną w latach 2005-2010 oszacowano na podstawie rządowego programu „Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w latach 2004-2006 oraz strategia na lata 2007-2010”.

⁸ Przywoływane w Programie akty prawa wspólnotowego są wymienione w Załączniku Nr 1.

- zamknięcie 39 kopalń,
- spadek wydobywania o 48,2 mln ton – z poziomu 147,4 mln ton w 1990 r. do 99,2 mln ton na koniec 2004 r.,
- zmniejszenie stanu zatrudnienia o ok. 260 tys. – w 1990 r. zatrudnienie w sektorze wynosiło ok. 387,9 tys. osób, a na koniec 2004 r. – 127,1 tys. osób),
- poprawa wyniku finansowego netto przedsiębiorstw górniczych – na koniec 2004 r. przedsiębiorstwa wykazały nadwyżkę w wysokości 2,7 mld zł.

2.1.2 Hutnictwo żelaza i stali

Celem programu restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali było: przekształcenie struktury własnościowej, zwiększenie konkurencyjności, ograniczenie szkodliwego wpływu na środowisko, dopasowanie zdolności produkcyjnych do możliwości zbytu, uzyskanie produktywności na poziomie europejskim oraz funkcjonowanie w sposób efektywny w warunkach otwartego rynku bez pomocy publicznej.

Pomoc publiczna związana z restrukturyzacją polskiego hutnictwa, zgodnie z Protokołem nr 8 Traktatu Akcesyjnego w sprawie restrukturyzacji polskiego hutnictwa żelaza i stali, **mogła być udzielana tylko do końca 2003 r.**

Całkowita wielkość pomocy publicznej określona we Wspólnym Stanowisku UE i Polski **nie mogła przekroczyć poziomu 3 387,0 tys. zł.** w okresie 1997-2003.

Pomoc publiczna na restrukturyzację udzielona hutom w ww. okresie przedstawiała się następująco:

Tablica 5: Pomoc publiczna udzielona hutom w latach 1997-2003 (w mln zł):

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
12,2	14,7	39,1	37,8	17,7	490,2	2 136,3

Łączna wielkość pomocy publicznej w latach 1997-2003 wyniosła **2 748,0 mln zł.**

Dotychczasowe efekty:

- zmniejszenie poziomu zatrudnienia w 24 hutach objętych programem restrukturyzacji z 78,2 tys. osób w 1999 r. do 22,9 tys. osób na koniec 2003 r.,
- ograniczenie zdolności produkcyjnych o 35%,
- systematyczna poprawa wyniku finansowego brutto sektora stalowego:

Tablica 6: Wynik finansowy brutto sektora stalowego w latach 2001-2004 (w mln zł):

2001	2002	2003	I-IX 2004
- 2 144	- 1 498	- 92	+ 2 245

2.1.3 Przemysł stoczniowy

Wsparcie działań restrukturyzacyjnych w sektorze stoczniowym było związane głównie z podniesieniem konkurencyjności zewnętrznej. Docelowo planowana jest konsolidacja tego sektora.

Pomoc publiczna skierowana do sektora stoczniowego kształtowała się następująco:

Tablica 7: Pomoc publiczna dla sektora stoczniowego w latach 2001-2004 (w mln zł):

2001	2002	2003	2004
9,3	101,8	456,7	

Łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej w latach 2001-2003 wyniosła **567,8 mln zł.**

Tablica 8: Pomoc publiczna (w formie dopłat do umów na budowę statków) planowana w latach 2005-2010 (w mln zł):

2005	2006	2007	2008	2009	2010
110,0	150,0	115,0			

W latach 2005-2007 planuje się uruchomienie dopłat do umów na niektóre typy statków zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1177/2002.

Efekty:

Stocznia Szczecińska NOWA Sp. z o.o. powstała na bazie majątku upadłej Stoczni Szczecińskiej Porta Holding S.A.:

- dokończono budowę statków rozpoczętych i zakontraktowanych przed upadłością SSPH S.A.,
- podpisano 61 prawomocnych kontraktów z armatorami o łącznej wartości 2,2 mld USD,
- w okresie od lipca 2002 r. do grudnia 2004 r. uzyskano przychody w wysokości 2,8 mld zł,

Stocznia Gdynia S.A.:

- realizacja zatwierdzonego przez Prezesa ARP programu restrukturyzacji,
- stan zatrudnienia na koniec 2004 r. wynosił 6 249 osób,
- w latach 2002-2004 uzyskano przychody w wysokości 3,8 mld zł.

2.1.4 Restrukturyzacja spółek Grupy PKP

Celem działań jest kompleksowa restrukturyzacja finansowa, zatrudnienia, majątkowa i organizacyjna Spółki PKP S.A. oraz spółek Grupy PKP. Docelowo planowana jest prywatyzacja spółek Grupy PKP (z wyjątkiem PKP PLK S.A.).

Proces restrukturyzacji będzie kontynuowany, zgodnie z przyjętą w dniu 22 lutego 2005 r. przez radę Ministrów „Strategią restrukturyzacji i prywatyzacji Grupy PKP S.A.”

Tablica 9: Pomoc publiczna udzielona PKP w latach 2001-2004 (w mln zł):

2001	2002	2003	2004
2 100	2 000	908	6 488 ⁹

Tablica 10: Pomoc planowana w latach 2005-2007 (w mln zł):

2005	2006	2007
3 189	3 297	935

W latach 2001-2003 udzielono PKP pomocy na łączną kwotę ok. **5 008 mln zł**.

Dotychczasowe efekty:

- w zakresie restrukturyzacji finansowej wydano 152 decyzje restrukturyzacyjne – m. in. wobec Skarbu Państwa, ZUS, PFRON, urzędów gmin,
- zatrudnienie w spółkach Grupy PKP zmniejszyło się z 169 530 osób w 2001 r. do 136 630 osób w 2004 r.,

⁹ Kwota szacowana.

- przeprowadzono restrukturyzację organizacyjną; w niektórych spółkach zależnych PKP rozpoczęty został proces prac przygotowawczy do ich prywatyzacji,
- rozpoczęto proces regionalizacji kolejowych przewozów pasażerskich.

2.1.5 Pomoc na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców (Min. Skarbu Państwa i ARP)

Celem podejmowanych działań jest przywrócenie przedsiębiorcy zdolności do konkurencyjności na rynku. Pomoc ta z reguły poprzedza procesy prywatyzacyjne przedsiębiorstw publicznych. Minister Skarbu Państwa może udzielać pomocy publicznej wyłącznie na ratowanie i restrukturyzację podmiotów posiadających status małego lub średniego przedsiębiorcy.

Tablica 11: Pomoc udzielona przez Ministerstwo Skarbu Państwa w latach 1997-2004 (w mln zł):

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
72,5	47,3	34,1	9,3	28,0	59,5	170,1	189,1

Tablica 12: Pomoc planowana w latach 2005-2010 (w mln zł):

2005	2006	2007	2008	2009	2010
575,2	570	570	570	570	570

Łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej do końca 2004 r. wyniosła **609,9 mln zł**.

W trakcie realizacji programów udzielania pomocy oceniono, że 7 spółek realizuje program prawidłowo, osiągając przy tym zadowalające wyniki ekonomiczne, 20 przedsiębiorstw nie zdołało w toku realizacji programu poprawić swojej sytuacji ekonomicznej. W przypadku 9 spółek ocena efektywności procesu restrukturyzacji nastąpi w 2005 r. Z ogółu przedsiębiorstw objętych procedurą restrukturyzacyjną trzy przypadki zakończyły się ogłoszeniem upadłości. Łącznie ze środków Funduszu Restrukturyzacyjnego korzysta 39 przedsiębiorców.

Prezes Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. udziela wsparcia dla dużych podmiotów o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy. Udzielenie wsparcia wymaga indywidualnej notyfikacji programu pomocowego do KE. Od momentu wszczęcia do zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego nie może upłynąć więcej niż 24 miesiące¹⁰. W związku z powyższym Agencja nie planuje po 2005 r. udzielania pomocy na jej podstawie.

Tablica 13: Pomoc publiczna udzielona przez ARP w latach 2003-2004 oraz planowana w 2005 r. (w mln zł):

2003	2004	2005
103,5	188,5	69,0

Wielkość pomocy publicznej udzielonej w latach 2003-2004 wyniosła **292,0 mln zł**.

¹⁰ Ustawa z dnia 30.10.2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz. 1800 z późn. zm.).

Ponadto, ARP S.A w najbliższych latach będzie udzielała pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców innych niż mali i średni¹¹. W roku 2005 planuje się udzielenie pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację w wysokości **673,6 mln zł**. Wielkość pomocy w latach 2006-2010 będzie uzależniona od wysokości corocznego podwyższania przez Ministra Skarbu Państwa, kapitału zakładowego Agencji. Podwyższenie to, zgodnie z ww. ustawą, jest skorelowane z wielkością uzyskanych środków z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa.

Tablica 14: Pomoc publiczna planowana w latach 2005-2010 (w mln zł)¹²:

2005	2006	2007	2008	2009	2010
673,6	5%	5%	5%	5%	5%

- **Łącznie pomoc na restrukturyzację do 2002 r. wyniosła:**
 - **12 272,1 mln zł** w zakresie górnictwa, hutnictwa, przemysłu stocznioowego i PKP,
 - **12 522,8 mln zł** przy uwzględnieniu wsparcia na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców w 2002 r.
- **Łączna pomoc na restrukturyzację w 2003 r. wyniosła:**
 - **20 989,5 mln zł** w zakresie górnictwa, hutnictwa, przemysłu stocznioowego i PKP, co stanowiło 73,3% pomocy publicznej ogółem,
 - **21 263,1 mln zł** przy uwzględnieniu wsparcia na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców w 2003 r., co stanowiło 74,3% pomocy publicznej udzielonej ogółem.
- **Szacunkowa łączna pomoc na restrukturyzację w 2004 r. wyniosła:**
 - **12 324,7 mln zł** w zakresie górnictwa i PKP (brak danych z sektora stocznioowego).
 - **12 693,2 mln zł** przy uwzględnieniu wsparcia na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców.

2.2 Pomoc regionalna – Specjalne Strefy Ekonomiczne

Celem istnienia Specjalnych Stref Ekonomicznych jest wsparcie rozwoju inwestycji produkcyjnych, tworzących nowe miejsca pracy w regionach o szczególnie wysokiej stopie bezrobocia oraz przeciwdziałanie postępującej degradacji obszarów, na których koncentrował się przemysł tradycyjny. Obecnie funkcjonuje 14 SSE, obejmujących obszar 6 489 tys. ha. Wprowadzie maksymalna wielkość stref (6 325 ha) została w Polsce zamrożona od 31 grudnia 2000 r., ale od 30 maja 2004 r. istnieje możliwość powiększenia ich powierzchni o 1 675 ha. Może to nastąpić tylko pod duże projekty inwestycyjne (nakłady co najmniej 40 mln euro lub 500 nowych miejsc pracy).

Specjalne Strefy Ekonomiczne funkcjonować będą do 2017 r.

W specjalnych strefach ekonomicznych udzielana jest pomoc regionalna na wspieranie nowych inwestycji w formie zwolnień od podatku dochodowego.

Tablica 15: Pomoc udzielona w latach 1997-2004 (w mln zł):

¹¹ Art. 56 ustawy z dnia 30.08.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 z późn. zm.).

¹² 5% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym.

Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ¹³
16,0	31,3	88,2	281,6	334,2	264,3	587,9	600,0

W celu częściowej rekompensaty utraconych korzyści przez przedsiębiorców którzy otrzymali zezwolenie przed 1 stycznia 2001 r. wprowadzony zostanie instrument wsparcia nowych inwestycji z „Funduszu Strefowego”.

Tablica 16: Pomoc szacowana w latach 2005-2010 (mln zł)

2005	2006	2007	2008	2009	2010
800,0	850,0	900,0	1 100,0	1 300,0	1 300,0

Łączna wielkość pomocy udzielonej przedsiębiorcom działającym w SSE w latach 1997-2003 wyniosła **1 603,5 mln zł**, co stanowi 10% nakładów inwestycyjnych poniesionych w strefach.

Dotychczasowe efekty:

- nakłady inwestycyjne wyniosły 20,0 mld zł,
- utworzonych zostało 77,5 tys. miejsc pracy (liczba miejsc pracy wzrasta równomiernie o ok. 20% rocznie),
- liczba ważnych zezwoleń wzrosła do 679.

Największe nakłady inwestycyjne poniesiono w strefie katowickiej, głównie przez Opel, Fiat-GM Powertrain, Isuzu, Delphi. Najmniejsze nakłady inwestycyjne poniesiono w strefie słupskiej i kamiennogórskiej.

2.3. Pomoc horyzontalna

2.3.1. Program rozwoju przedsiębiorczości

Celem działań wspierających małych i średnich przedsiębiorców jest pobudzenie ich aktywności gospodarczej, zapewniającej wzrost zatrudnienia, podniesienie ich konkurencyjności i zdolności do funkcjonowania na Jednolitym Rynku Europejskim.

Na realizację zadań w zakresie polityki wobec małych i średnich przedsiębiorstw przekazano Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości środki w postaci dotacji podmiotowej. Dodatkowo PARP realizuje programy wspierające przedsiębiorczość w ramach programów przedakcesyjnych PHARE oraz funduszy strukturalnych w ramach SPO WKP i SPO RZL.

Tablica 17: Dotacja podmiotowa dla PARP w latach 2000-2004 (w tys. zł)

2000	2001	2002	2003	2004
17 462	70 650	54 050	45 520	50 820

Ponadto na wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw zostały przeznaczone środki w ramach programu Phare.

¹³ Kwota szacunkowa.

Tablica 18: Środki Phare w latach 2003-2004 (w mln euro)

	środki Phare	współfinansowanie z budżetu państwa
2003	80,6	24,7
2004	35,0	12,2

W 2004 r. uruchomiono również wsparcie na rozwój przedsiębiorczości w ramach programów operacyjnych: SPO WKP, SPO RZL i ZPORR. W ramach tych programów na rozwój przedsiębiorczość przeznaczono ok. 200 mln euro.

Efekty podjętych działań:

Dotychczasowy stopień korzystania z oferty wsparcia należy uznać za dość wysoki w stosunku do doświadczenia z realizacji i czasu trwania programów pomocowych, środków finansowych, osobowych i organizacyjnych w nie zaangażowanych. Równie wysoką ocenę zrealizowanym programom pomocowym wystawili przedsiębiorcy.

Najwyższą zdolność absorpcyjną mają fundusze przeznaczone na dotacje inwestycyjne. Popyt na tego rodzaju wsparcie wynika z ogromnych potrzeb przedsiębiorców w zakresie inwestycji oraz trudności w dostępie do środków finansowych.

2.3.2. Pomoc na ochronę środowiska

Wsparcie przedsiębiorstw dokonujących inwestycji w zakresie ochrony środowiska, ma na celu: dostosowanie istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT), zastosowanie technologii zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców, inwestycje w odnawialne źródła energii, ochronę powietrza, wody i gleby przed zanieczyszczeniami, poprawę jakości paliw i technologii silnikowych, a także dostosowanie składowisk odpadów do wymogów ochrony środowiska.

Wspieranie przedsiębiorstw w dążeniu do spełnienia wymogów ochrony środowiska wynika w szczególności z wysokich kosztów działań inwestycyjnych w zakresie wdrażania innowacji proekologicznych.

Tabela 19: Wartość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 1999-2003¹⁴ (mln zł)

1999	2000	2001	2002	2003
315,8	278,7	89,4	108,2	360,6

Ogółem, w latach 1999-2003 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, udzieliły pomocy publicznej przedsiębiorcom w wysokości **1 152,7 mln zł**.

¹⁴ Dane za lata 1999-2001 za dokumentem „Zmiany w systemie udzielania pomocy publicznej na ochronę środowiska w Polsce w świetle przepisów prawnych Unii Europejskiej oraz polskich nowych aktów prawnych w tym zakresie”, natomiast lata 2002-2003 za dokumentem „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2003 r.”.

Tabela 20: Planowana wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcom przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2004-2010¹⁵ (w mln zł)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
650	650	678	910	910	910	910

NFOŚiGW, przy współpracy banków, dofinansowuje również linie kredytowe dla przedsiębiorstw, na przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. Ponadto pomoc udzielana jest na dofinansowanie inwestycji z udziałem funduszy strukturalnych UE w ramach SPO WKP oraz ZPORR.

Przy wspieraniu finansowym przedsiębiorców środkami funduszy ekologicznych zrealizowano w latach ubiegłych szereg inwestycji służących ochronie środowiska i uzyskano wymierne efekty rzeczowe mające istotny wpływ na poprawę stanu środowiska, m. in:

- budowa bloku energetycznego o mocy 400 MW w Elektrowni Łagisza – pożyczka w kwocie 352 000 tys. zł.,
- rozbudowa Elektrociepłowni Rzeszów o blok parowo-gazowy – pożyczka w kwocie 146 086 tys. zł.,
- instalacja odsiarczania spalin w Elektrowni Bełchatów – pożyczka w kwocie 125 000 tys. zł.,
- budowa farmy elektrowni wiatrowych – pożyczka w kwocie 51 929 tys. zł. udzielona Energia-Eco sp. z o.o.

2.3.3. Pomoc na badania i rozwój

Wprowadzenie motywacji finansowej dla przedsiębiorców ma na celu zwiększenie ich nakładów na działalność badawczo-rozwojową, zwiększenie innowacyjności poprzez transfer nowych technologii ze sfery nauki do gospodarki oraz wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących produkty lub usługi w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne. Wsparcie instytucjonalne, podatkowe i kapitałowe, celem zwiększenia udziału sektora prywatnego w kosztach badań naukowych i prac rozwojowych, ma istotne znaczenie dla realizacji priorytetów określonych w Strategii Lizbońskiej.

Zasady finansowego wsparcia nauki reguluje rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych ustalanych w budżecie państwa na naukę¹⁶. Środki finansowe można przyznać m.in. na pokrycie kosztów realizacji inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym także wynikających z programów wieloletnich, a także na projekty badawcze, projekty celowe i działalność wspomagającą badania.

¹⁵ Dane za lata 2004-2010 za dokumentem „*Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010*”. Część środków będzie w latach 2004-2006 stanowiła wkład krajowy do SPO. Ponadto przyjęto założenie, że pomoc publiczna dla przedsiębiorców będzie stanowiła ok. 20 % planowanej wielkości pomocy finansowej udzielonej ze środków tych funduszy na przedsięwzięcia proekologiczne.

¹⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 146, poz. 1642 z późn. zm.

Tabela 21: Wysokość pomocy publicznej na badania i rozwój w latach 2001-2003 (w mln zł)

2001	2002	2003
95,0	136,7	105,6

Łączna wielkość wsparcia na działania związane z badaniami i rozwojem, w latach 2001–2003 wyniosła **337,3 mln zł**.

Zwiększonym nakładom na działalność B+R powinno towarzyszyć wzmocnienie powiązań sfery B+R z gospodarką. Służyć temu będzie ustawa o finansowaniu nauki, ustawa o wspieraniu działalności innowacyjnej oraz prace nad restrukturyzacją jednostek badawczo-rozwojowych, pod kątem optymalizacji ich struktury i dostosowania do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy.

Tabela 22: Planowana wartość pomocy publicznej na badania i rozwój w latach 2004-2010 (w mln zł)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
111,6	147,1	153,0	164,0	179,5	193,5	208,6

2.4 Programy operacyjne¹⁷

Programy pomocowe w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych obejmują okres do 31 grudnia 2006 r.

- **Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP)**

SPO WKP określa działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Tablica 23: Środki finansowe na realizację SPO WKP w latach 2004-2006 (w mln euro)

	Publiczne środki krajowe	Publiczne środki wspólnotowe	Razem
2004	107,8	292,3	400,1
2005	154,0	417,6	571,6
2006	199,6	541,1	740,7
Ogółem	461,4	1 251,0	1 712,4

W latach 2004-2006 łączną wielkość pomocy publicznej szacuje się na **1 135,4 mln euro**, w tym:

- publiczne środki wspólnotowe – 809,2 mln euro,
- publiczne środki krajowe – 326,2 mln euro.

¹⁷ We wszystkich programach operacyjnych, krajowy wkład publiczny dotyczy środków niezbędnych na realizację SPO. Jednak tylko część tych wydatków będzie miała charakter pomocy publicznej. W przypadku programów pomocowych opartych na zasadzie *de minimis*, organ administracji publicznej opracowujący projekt programu nie jest zobligowany do podania *ex ante* wysokości środków przewidzianych na realizację programu. Przyjęte wielkości pomocy publicznej oparto na działaniach wyodrębnionych w ramach poszczególnych programów. Przedstawione kwoty są szacunkowe i w rzeczywistości poziom ich wykorzystania może odbiegać od założeń.

W analizie nie uwzględniono Sektorowego Programu Operacyjnego *Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich*, a także Sektorowego Programu Operacyjnego *Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb*.

• **Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)**

Głównym celem SPO RZL jest „budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy”.

Tablica 24: Środki finansujące SPO RZL w latach 2004-2006 (w mln euro)

	Publiczne środki krajowe	Publiczne środki wspólnotowe	Razem
2004	114,5	343,4	457,9
2005	163,6	490,7	654,3
2006	212,0	635,9	847,9
Ogółem	490,1	1 470, 0	1 960,1

W latach 2004-2006 łączną wielkość pomocy publicznej szacuje się na **331,5 mln euro**, w tym:

- publiczne środki wspólnotowe – 251,2 mln euro,
- publiczne środki krajowe – 80,3 mln euro.

• **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)**

Celem jest „tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.”

Tablica 25: Środki finansowe na realizację ZPORR w latach 2004-2006 (w mln euro)

	Publiczne środki krajowe	Publiczne środki wspólnotowe	Razem
2004	260,6	693,6	954,2
2005	372,4	990,9	1 363,3
2006	482,5	1 283,9	1 766,4
Ogółem	1 115,5	2 968,4	4 083,9

W latach 2004-2006 łączną wielkość pomocy publicznej szacuje się na **615,4 mln euro**, w tym:

- publiczne środki wspólnotowe – 518,2 mln euro,
- publiczne środki krajowe – 97,2 mln euro.

• **Sektorowy Program Operacyjny Transport**

Istotną kwestią dla polskiej gospodarki w okresie 2004-2006, zgodnie z celem Narodowego Planu Rozwoju, pozostaje rozwijanie takich elementów infrastruktury transportowej, które wpływają na zwiększenie konkurencyjności gospodarki.

Tablica 26: Środki finansowe na realizację SPO Transport (w mln euro)

	Publiczne środki krajowe	Publiczne środki wspólnotowe	Razem
2004	90,7	271,8	362,5

Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010

2005	129,6	388,4	518,0
2006	167,9	503,2	671,1
Ogółem	388,2	1 163,4	1 551,6

W latach 2004-2006 łączną wielkość pomocy publicznej szacuje się na **31,6 mln euro**, w tym:

- publiczne środki wspólnotowe – 23,7 mln euro
- publiczne środki krajowe – 7,9 mln euro

- **Łączną pomoc na realizację działań w ramach programów operacyjnych w latach 2004-2006 szacuje się na:**

2 113,9 mln euro, w tym:

- publiczne środki wspólnotowe – 1 602,3 mln euro
- publiczne środki krajowe – 511,6 mln euro

2.5 Wnioski wynikające z dotychczasowej realizacji udzielania pomocy publicznej

- Zbyt mała pomoc jest przeznaczona na rozwój regionalny oraz na działania o charakterze horyzontalnym.

W okresie przed akcesją w strukturze pomocy publicznej w Polsce, duży udział miała pomoc sektorowa, przeznaczana głównie na restrukturyzację. Na skalę udzielonej pomocy rzutowało przede wszystkim wsparcie dla górnictwa oraz hutnictwa (w 2003 r. do tych sektorów skierowanych było 97,7% ogólnej pomocy sektorowej).

- Konieczne jest stworzenie skutecznego systemu koordynacji działań w zakresie udzielania pomocy publicznej na restrukturyzację, z precyzyjną definicją obowiązków informacyjnych, sprawozdawczych i ewaluacyjnych organów udzielających pomocy.

Przedsiębiorca może się ubiegać o pomoc na restrukturyzację z różnych źródeł i na podstawie różnych aktów prawnych. Oznacza to, że pomoc taka udzielana jest przez wiele organów podległych różnym resortom, między którymi nie ma odpowiedniego przepływu informacji.

Z uwagi na powyższe minister właściwy ds. gospodarki powinien całościowo nadzorować proces restrukturyzacji i udzielania pomocy publicznej, w tym w zakresie pomocy na restrukturyzację udzielaną przez ministra właściwego ds. Skarbu Państwa oraz Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu.

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Urzędy i Izby Skarbowe i Celne, jako główni dysponenti środków budżetowych w zakresie pomocy publicznej, powinny w programie przyszłej polityki pomocy publicznej zostać włączone do efektywnego systemu planowania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji pomocy publicznej.

Instytucje te udzielają ponad połowę ogólnej wartości pomocy publicznej a dysponują paletą bardzo rozdrobnionych instrumentów wspierania, co utrudnia ocenę ich skuteczności i efektywności.

- Istnieje potrzeba zapewnienia kompleksowego monitorowania pomocy publicznej, obejmującego także instytucje pośredniczące w udzielaniu pomocy oraz formułujące programy pomocowe oraz programy pomocy indywidualnej.
Instytucje opracowujące programy pomocowe i odpowiedzialne za ich realizację często nie są bezpośrednio zaangażowane w udzielanie pomocy. Sytuacja taka utrudnia skuteczne monitorowanie realizacji programu, ponieważ beneficjenci pomocy nie mają obowiązku przedkładania takim instytucjom sprawozdań o otrzymanej pomocy.
- Obowiązujące przepisy prawa dotyczące pomocy publicznej w sposób niedostateczny regulują kwestie związane z badaniem efektywności i skuteczności udzielanej przedsiębiorcom pomocy.
Zgodnie z dotychczasowymi rozwiązaniami, badanie efektywności i skuteczności ograniczone było tylko do pomocy udzielanej w oparciu o wybrane akty prawne, wskazywane corocznie do 2004 r. w rozporządzeniu Rady Ministrów¹⁸. W rezultacie dane dotyczące oceny efektywności i skuteczności obejmowały niewielką liczbę przypadków, są niepełne i mogą jedynie obrazować tendencje w tym zakresie w badanych obszarach.
- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie dysponuje instrumentami prawnymi dyscyplinującymi organy udzielające pomocy publicznej w zakresie wywiązywania się przez nie z obowiązków sprawozdawczych.
Niektóre organy udzielające pomocy wbrew obowiązkom ustawowym nie przekazują sprawozdań o udzielonej pomocy. Dotyczy to w szczególności organów jednostek samorządu terytorialnego (np. w 2003 roku sprawozdania przekazało tylko 10 spośród 16 województw, 187 spośród 379 powiatów oraz 1123 spośród 2489 gmin).
- Ze względu na zwiększenie po akcesji obciążenia UOKiK sprawami z zakresu pomocy publicznej, wynikającego z wydłużenia postępowania w sprawach dotyczących pomocy publicznej, uruchomienia systemu tworzenia harmonogramów monitorowania pomocy, konieczności weryfikacji indywidualnych planów restrukturyzacyjnych pomocy, niezbędne jest kadrowe wzmocnienie UOKiK.

Niezbędna jest kompleksowa reforma i modernizacja istniejącego systemu pomocy publicznej, wymagająca wypracowania ram programowych, określających w sposób spójny cel nadrzędny i cele szczegółowe polityki pomocy publicznej, a także skorelowane z nimi działania oraz harmonogram i instytucje odpowiedzialne za ich realizację.

¹⁸ Badaniem za rok 2003 objęta była pomoc udzielana na podstawie następujących aktów prawnych:
- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 roku o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz. U. z 2003 r. Nr 155, poz. 1287 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 z późn. zm.).

3. CEL PROGRAMU POLITYKI W ZAKRESIE POMOCY PUBLICZNEJ W LATACH 2005-2010

Analiza procesów udzielania pomocy publicznej w Polsce do roku 2004 przedstawiona powyżej wskazuje, że brak było nie tylko kompleksowego podejścia ujmującego te procesy w skali całego kraju w kontekście wpływu zakresu udzielanej pomocy na wydatki sektora finansów publicznych (podsektor centralny i lokalny) ale także oceny jej skuteczności i efektywności.

Pomoc publiczna koncentrowała się głównie na pomocy sektorowej (górnictwo, hutnictwo), co wynikało ze złej sytuacji ekonomicznej w tych sektorach i miało duże znaczenie dla sytuacji społeczno-gospodarczej regionów, gdzie skoncentrowane są zdolności produkcyjne z nimi związane.

Członkostwo Polski w UE wymaga w tym zakresie zasadniczych zmian. Włączenie się Polski w realizację Strategii Lizbońskiej implikuje konieczność skonstruowania polityki pomocy publicznej, która będzie umożliwiać zarówno realizację celów określonych w Strategii, jak i specyficznych celów rozwojowych polskiej gospodarki.

Przyjęta w 2000 roku Strategia Lizbońska, jako nadrzędny cel formułuje *„zbudowanie najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej, opartej na wiedzy gospodarki na świecie, zdolnej do trwałego rozwoju, tworzącej większą liczbę lepszych miejsc pracy oraz charakteryzującą się większą spójnością społeczno-ekonomiczną”*. Osiągnięcie takiego celu wymaga podjęcia przez państwa członkowskie następujących priorytetowych działań w sferze społeczno-gospodarczej:

- budowę gospodarki opartej na wiedzy, uwzględniającej rozwój społeczeństwa informacyjnego, upowszechnianie procesów badawczych i innowacyjnych, a także edukację i kształcenie,
- liberalizację sektorów telekomunikacyjnego, energetycznego, transportu, poczty, a także sektora usług, w tym głównie finansowych,
- rozwój przedsiębiorczości, likwidację barier administracyjnych, deregulację, łatwiejszy dostęp do kapitału, technologii, ograniczanie pomocy publicznej mającej negatywny wpływ na konkurencję oraz tworzenie jednolitych warunków konkurencji,
- wzrost zatrudnienia, aktywności zawodowej, uelastycznienie rynku pracy, poprawę edukacji, modernizację systemu ubezpieczeń społecznych,
- poszanowanie środowiska naturalnego.

Obecnie w Unii Europejskiej toczy się debata nad wypracowaniem instrumentów mających przyspieszyć realizację celów Strategii Lizbońskiej. Komisja Europejska w swoich propozycjach na Radę Europejską w dniach 22-23 marca 2005 r. postulowała skoncentrowanie działań na dwóch priorytetach: zatrudnieniu i wzroście gospodarczym przy zachowaniu pełnej zgodności z celami zrównoważonego rozwoju i europejskiego modelu społecznego. Uzasadnieniem dla takiego podejścia jest konieczność zwiększania dynamiki rozwoju gospodarczego UE, przy respektowaniu spójności społecznej i zasad zrównoważonego rozwoju. W interesie Polski jest aktywne wspieranie i włączanie się w proces realizacji Strategii, z uwzględnieniem uwarunkowań i priorytetów polskiej gospodarki.

Biorąc pod uwagę krytyczną ocenę implementacji Strategii zaprezentowaną w Raplocie Grupy Wysokiego Szczebła pod przewodnictwem Wima Koka w listopadzie 2004 r., formułowane są opinie i zalecenia co do zreformowania m.in. polityki w zakresie pomocy publicznej, aby zapewnić stosowanie uczciwych i jednolitych zasad pomocy publicznej oraz zmniejszyć jej poziom w UE do 1% PKB.

Zalecenia dotyczą także reorientacji pomocy publicznej w państwach UE w kierunku przeznaczania jej na inwestycje, w szczególności w nowoczesne technologie, na badania i rozwój, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienie, szkolenia, ochronę środowiska, co nadałoby pomocy publicznej charakter stymulujący rozwój społeczno-gospodarczy.

Istnieje przy tym pełna świadomość, że realizacja Strategii Lizbońskiej wymaga zaangażowania poważnych krajowych środków publicznych (w tym o charakterze pomocy publicznej), a także efektywnej absorpcji dużej części środków funduszy strukturalnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, przy formułowaniu Programu dla Polski muszą być uwzględniane szczegółowe uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne.

3.1. Uwarunkowania polityki pomocy publicznej

3.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Uwarunkowania zewnętrzne wiążą się przede wszystkim z koniecznością ścisłego podporządkowania pomocy publicznej regułom obowiązującym w UE i wiodącą rolą KE w decyzjach o zgodności pomocy publicznej z prawem wspólnotowym.

- Redukcja skali pomocy publicznej (zalecenia Strategii Lizbońskiej na lata 2000-2010, zalecenia KE, zalecenia Komitetu Polityki Gospodarczej Rady UE z 2005 r.);
- Reorientacja pomocy publicznej z celów sektorowych na cele horyzontalne jak zatrudnienie, szkolenia, małe i średnie przedsiębiorstwa, badania i rozwój, ochrona środowiska oraz na rozwój regionalny (Strategia Lizbońska, konkluzje Rady Europejskiej w Sztokholmie 2001 r., zalecenia KE);
- Poprawa efektywności udzielanej pomocy publicznej i szerszego stosowania w odniesieniu do programów pomocowych i pomocy indywidualnej ocen *ex ante* i *ex post*, pod kątem weryfikowania skuteczności wsparcia i jej oddziaływania na konkurencję (konkluzje Rady ds. Przemysłu 2001 r. i Rady ds. Konkurencyjności 2002 r.);
- Poprawa transparentności udzielania pomocy (konkluzje Rady ds. Przemysłu 2001 r.);
- Udoskonalenie monitoringu i sprawozdawczości udzielanej pomocy w relacjach z KE (konkluzje Rady ds. Przemysłu 2001 r. i Rady ds. Konkurencyjności 2002 r.);
- Przegląd regulacji unijnych dotyczących pomocy publicznej:
W okresie 2005-2006 duża część regulacji unijnych z zakresu pomocy publicznej będzie podlegała przeglądowi i modyfikacji, w tym przepisy dotyczące wyłączeń grupowych, pomocy regionalnej, pomocy dla B+R i kapitału ryzyka. Wytoczne ws. pomocy publicznej dla przedsiębiorstw na cele związane z ochroną środowiska wygasają natomiast w 2007 r.;
- Nowy okres programowania funduszy strukturalnych w latach 2007-2013;
- Tendencje w zakresie udzielania pomocy publicznej w krajach UE:
 - koncentracja na pomocy o charakterze horyzontalnym (Belgia, Dania, Grecja, Włochy, Niderlandy, Austria i Finlandia);
 - orientacja na odchodzenie od pomocy indywidualnej dla przedsiębiorców na rzecz konstruowania ogólnych programów wspierania otoczenia i rozwoju firm;

- szersze stosowanie instrumentów zwrotnej pomocy publicznej (pożyczki i gwarancje – Portugalia, Irlandia, Szwecja, Finlandia, Niderlandy, Estonia, Litwa);
- racjonalizacja i udoskonalanie organizacji systemu udzielania pomocy publicznej poprzez zmiany instytucjonalne, prawne oraz poprawę efektywności i transparentności udzielanej pomocy (*KE aktualnie wypracowuje kryteria oceny i wskaźniki pomiaru efektywności pomocy publicznej*).

3.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Uwarunkowania wewnętrzne wiążą się przede wszystkim ze specyfiką możliwości budżetu i potrzeb gospodarki.

- Konieczność racjonalizacji i ograniczania wydatków sektora finansów publicznych (Program uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych, 2003 r.);
- Konieczność zabezpieczenia środków na wkład krajowy do programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej;
- Ograniczanie pomocy publicznej w sektorach tradycyjnych, pod kątem wygosparowywania większych środków na działalność rozwojową (Plan działań wynikających z raportu „Przedsiębiorczość w Polsce 2004”, przyjętego przez Radę Ministrów 6 lipca 2004 r.);
- Słabość strukturalna sektora małych i średnich przedsiębiorstw pod względem innowacyjności i kapitału;
- Wysoka stopa bezrobocia;
- Niedokończony proces restrukturyzacji.

3.2 Zasady udzielania pomocy publicznej

Przy realizacji Programu pomocy publicznej stosowane będą następujące zasady:

- zgodności reguł udzielania pomocy publicznej z prawem wspólnotowym – warunki zawarte w przepisach UE należy traktować jako maksymalnie dozwolone, natomiast proponowane do realizacji w kraju powinny wynikać z priorytetów polityki w zakresie pomocy publicznej;
- określenia warunków udzielania pomocy publicznej tylko w ustawach i aktach wykonawczych do tych ustaw;
- opracowywanie corocznych zamkniętych budżetów na pomoc publiczną w układzie:
 - współfinansowanie programów operacyjnych,
 - współfinansowanie kierunkowych programów UE,
 - finansowanie programów pomocowych nie uwzględnionych w programach operacyjnych (w tym dla indywidualnych przedsiębiorców);
- ukierunkowanie działań na osiągnięciu priorytetów i celów polityki gospodarczej wyrażonych w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2007-2013;
- koncentracja środków na wsparcie w ramach programów operacyjnych, zarówno aktualnie realizowanych jak i projektowanych, w obrębie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007–2013 przyjętego przez Radę Ministrów 11 stycznia 2005 r. oraz kierunkowych programów UE;

- dodatkowości w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych współfinansowanych ze środków UE;
- formułowania nowych propozycji finansowania programów pomocowych i pomocy horyzontalnej zasadniczo poprzez mechanizmy programów operacyjnych absorbujących środki funduszy strukturalnych;
- kontynuacja, na relatywnie niskim poziomie, pomocy sektorowej i na restrukturyzację niezbędną dla wygaszania procesów restrukturyzacyjnych;
- trwałego rozwiązania problemu określonego sektora gospodarki, rygorystycznego stosowania zasady „one time last time” przy udzielaniu pomocy publicznej na restrukturyzację;
- równości dostępu do pomocy wszystkich kwalifikujących się do niej podmiotów;
- obowiązkowej konsultacji z UOKiK założeń do projektów programów pomocy publicznej przez instytucje projektodawców;
- proporcjonalności wsparcia do rangi rozwiązywanego problemu;
- wspierania projektów w stopniu, zakresie oraz czasie niezbędnym do osiągnięcia założonego celu;
- dofinansowania tylko tych projektów, które nie byłyby zrealizowane bez udziału pomocy publicznej.

Biorąc powyższe pod uwagę, opracowanie polityki pomocy publicznej w Polsce na lata 2005-2010 wymaga jasno określonych celów i priorytetowych kierunków tej pomocy na najbliższe lata, zarówno pod kątem jej efektywności dla realizacji Strategii Lizbońskiej, jak i efektywnego wspierania potrzeb polskiej gospodarki.

3.3 Cele programu

Celem głównym polityki pomocy publicznej w Polsce na lata 2005-2010 jest:

<p style="text-align: center;">Skorelowanie polityki pomocy publicznej w Polsce ze standardami i tendencjami w Unii Europejskiej</p>

Członkostwo Polski w UE wiąże się z koniecznością spełnienia określonych standardów w zakresie pomocy publicznej. Dotyczą one zarówno charakterystyk ilościowych, jak i jakościowych – przewidują reorientację udzielania pomocy publicznej z kierunków sektorowych na horyzontalne oraz redukcję skali udzielanej pomocy. Istotne jest jednak uwzględnienie specyfiki sytuacji gospodarczej Polski i przyjęcie priorytetów odpowiadających potrzebom gospodarki.

Na obecnym etapie rozwoju Polski specyfika naszych potrzeb wymaga realizacji **dwóch celów szczegółowych**:

- **Koncentracja pomocy publicznej na prorozwojowych kierunkach,**
- **Poprawa skuteczności i efektywności udzielanej pomocy.**

Program polityki w zakresie pomocy publicznej będzie ukierunkowany na wzmocnienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw i przeorientowanie pomocy publicznej na rzecz wsparcia horyzontalnego adresowanego głównie do MSP dokonujących modernizacji i unowocześnienia

prowadzonej działalności, wdrażających nowe technologie i nowe modele zarządzania. Pomoc powinna służyć rozwojowi przedsiębiorstw oraz zwiększaniu przez nie zatrudnienia.

Realizacja poniżej przedstawionych działań wymagać będzie wzmocnienia instytucjonalnego organów administracji publicznej zaangażowanych we wdrażanie niniejszego programu.

4. PRIORYTETY I DZIAŁANIA

Cel szczegółowy – **Koncentracja pomocy publicznej na prorozwojowych kierunkach.**

Realizacja tego celu oznacza przeznaczenie dominującej części pomocy publicznej na wspieranie działań przewidzianych w programach operacyjnych, aktualnych i przyszłych (w ramach NPR 2007-2013) oraz kierunkowych programów UE, tak aby zapewnić maksymalną absorpcję funduszy strukturalnych dla wspierania potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Realizowane będą następujące priorytetowe kierunki działań:

- Wsparcie działań o charakterze horyzontalnym, w szczególności dla przedsiębiorstw z sektora MSP;
- Wspieranie gospodarczego rozwoju regionów;
- Wygaszanie procesów restrukturyzacyjnych.

Priorytet 1. Wsparcie działań o charakterze horyzontalnym w następujących obszarach:

Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw - współfinansowanie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej, szkolenia, zapewnienie podmiotom gospodarczym dostępu do kapitału pieniężnego, wsparcie wdrażania nowych modeli zarządzania przedsiębiorstwem oraz dofinansowanie tworzenia nowych miejsc pracy.

Dofinansowanie inwestycji - w tym realizowanych w dziedzinach o wysokim potencjale konkurencyjnym i naukochłonnym, infrastruktury technicznej (autostrady, transport intermodalny, sieci teleinformatyczne, sieci energetyczne oraz infrastruktura niezbędna dla funkcjonowania konkurencyjnych rynków paliw i energii), proekologicznej, wsparcie realizacji przedsięwzięć obejmujących inwestycje prowadzące do zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub produktu.

Wsparcie badań i prac rozwojowych - dofinansowanie badań przemysłowych i badań przedkonkurencyjnych przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw we współpracy z instytucjami prowadzącymi działalność naukowo-badawczą oraz budowa, modernizacja i wyposażenie laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorców.

- **Działanie 1** - Realizacja działań prorozwojowych w ramach SPO WKP, SPO RZL, ZPORR oraz inicjatyw wspólnotowych realizowanych w latach 2004-2006.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki we współpracy z właściwymi ministrami.

Termin realizacji: lata 2005 – 2006.

- **Działanie 2** - Realizacja pomocy istniejącej w zakresie działań prorozwojowych ujętych w programach pomocowych notyfikowanych do KE oraz udzielanej w ramach wyłączeń blokowych i pomocy de minimis (poza SPO).

Odpowiedzialny: Właściwi ministrowie.

Termin realizacji: lata 2005 – 2006.

- **Działanie 3** - Wspieranie przedsiębiorstw realizujących kierunkowe programy UE (np. Program Ramowy UE na b+r).

Odpowiedzialny: właściwi ministrowie.

Termin realizacji: kolejne edycje w latach 2005-2010

- **Działanie 4** - Wspieranie przedsiębiorców podejmujących inwestycje o dużym znaczeniu dla gospodarki.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki.

Termin realizacji: od 2005 r.

- **Działanie 5** - Stworzenie systemu zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców, w zakresie stosowania nowych technologii.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki.

Termin realizacji: 2006 r.

Uchwalenie ustawy o wspieraniu działalności innowacyjnej, która przewiduje uruchomienie mechanizmu kredytu technologicznego dla przedsiębiorców zainteresowanych wprowadzaniem nowych technologii (własnych lub nabytych) oraz uruchomieniem produkcji nowych wyrobów lub modernizacją wyrobów produkowanych w oparciu o te technologie.

- **Działanie 6** - Identyfikacja zadań prorozwojowych, które nie zostaną włączone do finansowania w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013 i muszą być sfinansowane ze środków krajowych.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki we współpracy z właściwymi ministrami.

Termin: 2005 r.

Przegląd obowiązujących programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych celem zabezpieczenia środków na te zadania, które nie zostaną ujęte w programach operacyjnych oraz wskazania takich zadań, które powinny być wygaszane.

- **Działanie 7** - Wypracowanie koncepcji planowania wieloletniego pomocy publicznej, umożliwiającego pełną i efektywną absorpcję środków z funduszy strukturalnych.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. rozwoju regionalnego we współpracy z ministrem właściwym ds. finansów publicznych.

Termin: 2005 r.

Koncepcja powinna w szczególności umożliwić ocenę skutków dla budżetu państwa, wynikających ze współfinansowania realizacji programów operacyjnych.

Priorytet 2 - Wspieranie gospodarczego rozwoju regionów – dofinansowywanie nowych inwestycji tworzących miejsca pracy, wspieranie rozwoju regionów, wspieranie inwestycji tworzonych na obszarach SSE.

- **Działanie 8** - Realizacja działań wspierających rozwój regionalny w ramach ZPORR i SPO WKP.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. rozwoju regionalnego oraz ds. gospodarki.

Termin realizacji: lata 2005-2006.

- **Działanie 9** - Wspieranie przedsiębiorców działających w specjalnych strefach ekonomicznych.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Termin realizacji: lata 2005-2010.

Kontynuacja dotychczasowych form wsparcia.

Uruchomienie instrumentu wsparcia nowych inwestycji z „Funduszu Strefowego” w oparciu o ustawę z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw. Ze środków zgromadzonych w Funduszu można będzie wesprzeć nową inwestycję realizowaną przez przedsiębiorcę podatnika lub powiązanych z nim kapitałowo lub organizacyjnie spółek działających na terenie RP.

- **Działanie 10** - Uporządkowanie reguł oraz wypracowanie systemu monitorowania i rozliczania pomocy publicznej udzielanej na szczeblu lokalnym, tj. uchwalanych przez rady gmin zwolnień z podatków i opłat lokalnych, wynikających z ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. administracji publicznej we współpracy z ministrem właściwym ds. finansów publicznych i Prezesem UOKiK.

Termin: 2005 r.

Oparcie różnego typu ulg i preferencji stosowanych na szczeblach lokalnych o zasady obowiązujące w ramach pomocy publicznej.

Priorytet 3 - Wygaszanie procesów restrukturyzacyjnych – ukierunkowanie pomocy publicznej na restrukturyzację na przedsiębiorstwa, które stanęły przed koniecznością restrukturyzacji, ale zdolne są do samodzielnego funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim. Pomoc na restrukturyzację nie powinna służyć utrzymaniu nieefektywnych miejsc pracy.

- **Działanie 11** - Ograniczanie pomocy na restrukturyzację poszczególnych sektorów i branż.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki we współpracy z właściwymi ministrami.

Termin realizacji: lata 2005-2010.

- **Działanie 12** - Stworzenie skutecznego systemu koordynacji działań w zakresie pomocy publicznej na restrukturyzację.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki we współpracy z ministrem właściwym ds. Skarbu Państwa oraz Prezesem UOKiK.

Termin realizacji: 2005 r.

- **Działanie 13** - Kontynuacja pomocy na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki we współpracy z właściwymi ministrami.

Termin realizacji: lata 2005-2010.

- **Działanie 14** - Weryfikacja przez niezależnych audytorów planów restrukturyzacyjnych w ramach pomocy indywidualnej pod względem ich wiarygodności i realności oraz badanie założonych efektów w fazie realizacji.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki, minister właściwy ds. Skarbu Państwa we współpracy z właściwymi ministrami.

Termin: 2005 r.

Cel szczegółowy – **Poprawa skuteczności i efektywności udzielanej pomocy.**

Realizacja tego celu powinna przyczynić się do zapewnienia środków budżetowych na pre- i współfinansowanie programów operacyjnych w kolejnych okresach programowania oraz do poprawy skuteczności i efektywności wykorzystania środków w ramach pomocy publicznej, poprzez m.in. taki

dobór form pomocy, które minimalizują nakłady dla realizacji danego celu projektu lub maksymalizują efekty przy danych nakładach, przyczyniając się do poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw.

W ramach tego celu realizowane będą następujące priorytetowe kierunki działań:

- Zmiany instytucjonalne,
- Zmiany legislacyjne,
- Zmiany organizacyjne.

Priorytet 4 - Działania o charakterze instytucjonalnym

- **Działanie 15** - Uruchomienie systemu kompleksowego monitorowania pomocy publicznej, obejmującego instytucje udzielające, programujące i oceniające całą udzieloną pomoc (nie ograniczając się do wybranych instrumentów prawnych).

Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.

Termin: 2005 r.

- **Działanie 16** - Stworzenie systemu badania skuteczności i efektywności pomocy publicznej wybranych programów pomocowych na etapie *ex-post* (po zakończeniu realizacji), obejmującego aspekty wpływu pomocy na konkurencję oraz kwestie kumulacji i transparentości pomocy.

Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.

Termin: lata 2005-2007.

Priorytet 5 - Działania o charakterze legislacyjnym

- **Działanie 17** - Wypracowanie instrumentów prawnych dyscyplinujących organy udzielające pomocy publicznej, w zakresie obowiązków sprawozdawczych.

Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.

Termin: 2005 r.

- **Działanie 18** - Przegląd aktów prawnych będących podstawą udzielania pomocy publicznej pod kątem wyeliminowania instrumentów nieefektywnych, dublujących się, względnie pozostających w gestii różnych organów.

Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.

Termin: 2005 r.

Jednym z elementów działania będzie przygotowanie przez Prezesa UOKiK listy środków pomocowych, wynikających z obowiązujących regulacji prawnych. Umożliwi to uporządkowanie pomocy wskazanej w Działaniach 10 i 19.

- **Działanie 19** - Uporządkowanie pomocy wynikającej z ustawy Ordynacja podatkowa, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, w kierunku wypracowania i określenia podmiotów udzielających pomocy, warunków i zasad jej udzielania oraz określenia systemu monitorowania i rozliczania udzielonej pomocy.

Odpowiedzialny: minister właściwy ds. finansów publicznych we współpracy z Prezesem UOKiK.

Termin: 2005 r.

- **Działanie 20** - Uporządkowanie pomocy wynikającej z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w kierunku wypracowania i określenia podmiotów udzielających pomocy, warunków i zasad ich udzielania oraz określenia systemu monitorowania i rozliczania udzielonej pomocy.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego we współpracy z Prezesem UOKiK.
Termin: 2005 r.
- **Działanie 21** - Uporządkowanie pomocy udzielanej na wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w kierunku zwiększenia przejrzystości jej udzielania, monitorowania i rozliczania.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego we współpracy z Prezesem UOKiK.
Termin: 2005 r.
- **Działanie 22** - Wypracowanie koncepcji systemu monitorowania pomocy publicznej udzielanej w sektorze rolnictwa oraz rybołówstwa.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. rolnictwa we współpracy z Prezesem UOKiK.
Termin: 2005 r.

Priorytet 6 - Działania o charakterze organizacyjnym

- **Działanie 23** - Ustalenie limitów wydatków na pomoc publiczną z budżetu państwa na 2006 r. oraz założeń na lata 2007-2010 w odniesieniu do wieloletnich programów operacyjnych oraz w odniesieniu do pomocy w formie dotacji udzielanej w ramach programów pomocowych, w tym dla indywidualnych przedsiębiorców.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. finansów publicznych.
Termin: lata 2005-2006.
- **Działanie 24** – Zaostrzenie reguł umożliwiających korzystanie przez podmioty gospodarcze z biernych instrumentów pomocowych.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. finansów publicznych we współpracy z ministrem właściwym ds. gospodarki.
Termin: lata 2005-2006.
- **Działanie 25** - Uruchomienie bazy danych o udzielonej pomocy publicznej poszczególnym przedsiębiorcom lub dostosowanie istniejących baz danych do zmienionych uwarunkowań prawnych, w tym w zakresie pomocy udzielanej przez ZUS i Urzędy Skarbowe.
Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.
Termin: 2005 r.
Baza danych powinna obejmować informacje od wszystkich instytucji udzielających pomocy, zwłaszcza ZUS i Urzędów Skarbowych – jako największych dawców pomocy.
- **Działanie 26** - Wypracowanie koncepcji systemu tworzenia programów pomocowych tak, aby program przygotowywał resort odpowiedzialny za realizację celu przeznaczenia pomocy, a nie resort odpowiedzialny za podstawę prawną udzielania pomocy.
Odpowiedzialny: Prezes UOKiK we współpracy z właściwymi ministrami.
Termin: 2005 r.

Działanie ma na celu zwiększenie przejrzystości systemu. W chwili obecnej istnieje kilka programów pomocowych dotyczących tego samego przeznaczenia, co utrudnia korzystanie z pomocy przez przedsiębiorców.

- **Działanie 27** - Stworzenie bazy danych realizowanych programów pomocy publicznej.
Odpowiedzialny: minister właściwy ds. gospodarki.
Termin: 2005 r.
Obowiązek taki nałożony został na ministra właściwego ds. gospodarki art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej.
- **Działanie 28** - Dopracowanie systemu konsultacji międzyresortowych i uzgadniania stanowisk dotyczącego projektowanych zmian w polityce pomocy publicznej UE.
Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.
Termin: 2005 r.
- **Działanie 29** – Koordynacja szkoleń z zakresu pomocy publicznej dla podmiotów udzielających i monitorujących pomoc oraz dla przedsiębiorców.
Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.
Termin: 2005 r.
- **Działanie 30** - Zobowiązanie podmiotów opracowujących programy pomocowe do przygotowania pakietów informacyjnych dla przedsiębiorców.
Odpowiedzialny: Właściwi ministrowie we współpracy z Prezesem UOKiK.
Termin: lata 2005-2006.
- **Działanie 31** - Wylimitowanie różnic o charakterze metodologicznym w zakresie sprawozdawczości dot. pomocy publicznej w Polsce i UE.
Odpowiedzialny: Prezes UOKiK.
Termin: 2005 r.
Raporty KE dotyczące pomocy publicznej nie uwzględniają środków przekazywanych na rolnictwo, rybołówstwo i transport (także transport kolejowy), które stanowią znaczną pozycję w pomocy publicznej w Polsce. Istniejące różnice utrudniają porównywanie poziomu pomocy publicznej w Polsce i UE, tym bardziej że niektóre kategorie pomocy (np. pomoc w sekt. transp.) nie stanowią oddzielnej pozycji w obecnym kształcie raportu UOKiK, lecz uwzględniane są pod różnymi tytułami.

PROJEKCJA POMOCY PUBLICZNEJ NA LATA 2005-2010

• Warunki brzegowe:

Prognozując wysokości nakładów ze środków budżetu państwa na pomoc publiczną w okresie 2005-2010 przy uwzględnieniu założeń niniejszego Programu przyjęto następujące ogólne założenia:

- Akceptację przez KE dotychczas zgłoszonych programów pomocowych i pomocy indywidualnej i ich realizację w okresie 2004-2006,
- Kontynuację pomocy na inwestycje w ramach SSE,
- Perspektywę implementacji w analizowanym okresie aktualnie wypracowywanych instrumentów wsparcia,
- Założono, że dla programów operacyjnych pomoc publiczna z budżetu państwa będzie stanowić ok. 50% publicznych środków krajowych,
- Nieuwzględnienie pomocy *de minimis* (brak danych co do skali i zakresu tego rodzaju pomocy),
- Założono kontynuację pomocy restrukturyzacyjnej dla dużych przedsiębiorstw na poziomie ok. 450 mln euro rocznie latach 2007-2010. W przypadku nie zrealizowania tego założenia ogólna wartość udzielonej pomocy ulegnie zmniejszeniu,
- Zgodnie z przyjętą w programie zasadą konstruowania programów pomocowych w sposób zapewniający wsparcie z funduszy strukturalnych zakłada się, iż działania prorozwojowe w Priorytecie 1 oraz działania służące wspieraniu rozwoju gospodarczego regionów w ramach Priorytetu 2, **będą realizowane w okresie 2007-2010 poprzez programy operacyjne** określone na podstawie NPR 2007-2013. Zgodnie z powyższą zasadą, planuje się włączenie do programów operacyjnych również działań związanych ze wspieraniem inwestycji – w takim przypadku wzrosłaby wartość wsparcia na inwestycje. W przeciwnym wypadku działanie to finansowane będzie wyłącznie ze środków krajowych, jak podano w tabeli.

• Wyniki:

- Uwzględniając warunki brzegowe w Priorytecie 1 będą realizowane działania prorozwojowe:
 - w obszarze małe i średnie przedsiębiorstwa – w ramach PO Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw,
 - w obszarze inwestycje – głównie w ramach PO Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw, PO Nauka i nowoczesne technologie, PO Środowisko oraz Infrastruktury Transportowej,
 - w obszarze wsparcie badań i prac rozwojowych - w ramach PO Nauka i nowoczesne technologie.

Pomoc w ramach Priorytetu 2 kierowana będzie głównie poprzez 16 regionalnych PO oraz PO Spójność i konkurencyjność regionów.

- W tablicy nr 27 ujęto szacunki pomocy publicznej, wskazujące, iż w latach 2005-2010 łączna wielkość nakładów z budżetu krajowego wyniesie ok. 15 593 mln euro. Zakłada się, że w ramach tej kwoty pomoc publiczna udzielona w latach 2007-2010 wyniesie ok. 9,4 mld euro, z czego wsparcia w ramach programów operacyjnych będzie stanowiło ok. 66%.
- W przypadku równomiernego narastania wielkości pomocy publicznej można przyjąć, iż w skali rocznej nakłady z budżetu krajowego wyniosą ok. 2 300 mln euro, czyli ok. 9,2 mld zł, co przy założeniu utrzymania dynamiki wzrostu gospodarczego pozwoliłoby na obniżenie wskaźnika pomocy publicznej w stosunku do PKB poniżej 1%.

Program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010

Tablica 27: Szacunkowa projekcja wydatków w ramach pomocy publicznej na lata 2005-2010
(mln euro)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Razem
A. Programy operacyjne na lata 2004-2006 (publiczne środki krajowe)							
SPO WKP	107	144					252
SPO RZL	54	24					78
ZPORR	32	42					74
PO Transport	3	5					8
Łącznie	197	215					412
B. Pomoc poza pkt A.							
Rozwój MSP	151	151	52				354
Dofinansowanie inwestycji	692	692	85	50	50	50	1 619
Wsparcie B+R	42	42					84
Wspieranie gospodarczego rozwoju regionów	177	188	191	234	277	277	1 344
Dokończenie procesów restrukturyzacyjnych	1 861	1 804	710	399	396	392	5 562
Łącznie	2 923	2 877	1 038	683	723	719	8 963
C. Projekcja programów operacyjnych na lata 2007-2010 (kontynuacja pkt. A)							
Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów							2 562
16 Regionalnych PO							2 100
PO Spójność i konkurencyjność regionów							427
PO współpracy przygranicznej i terytorialnej							35
Infrastruktura transportowa							1 773
PO Infrastruktura drogowa							1 301
PO Infrastruktura kolejowa							427
PO Sieci energetyczne							45
Zasoby naturalne							572
PO Środowisko							572
Inwestycje oraz wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach							757
PO Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw							466
PO Nauka i nowoczesne technologie							291
Rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego							554
PO Wykształcenia i kompetencje							277
PO Zatrudnienie i integracja społeczna							277
Łącznie pomoc publiczna dla NPR 2007-2010			1 368	1 492	1 617	1 741	6 218
Ogółem pomoc publiczna udzielona w latach 2005-2010							
	3 120	3 092	3 406	2 175	2 340	2 460	15 593

Aspekty prawno-proceduralne

I. Podstawowe regulacje prawne w zakresie pomocy publicznej

1 PRZEPISY TRAKTATU WE

Artykuł 16 (ex 7d)

Artykuł 73 (ex 77)

Artykuł 86 (ex 90)

Artykuł 87 (ex 92)

Artykuł 88 (ex 93)

Artykuł 89 (ex 94)

2. PRZEPISY PROCEDURALNE

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. WE L 83. 27.03.1999, s. 1)

Zmiany Rozporządzenia Rady (WE) Nr 659/1999 wynikające z Traktatu o przystąpieniu Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Litwy, Łotwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii oraz Słowacji (Dz. Urz. UE L 236, 23.09.2003, p. 345)

Rozporządzenie Komisji NR 794/2004 z 21 kwietnia 2004 r. wykonujące rozporządzenie Rady Nr 659/1999 (Dz. Urz. UE L 140, 30.04.2004, s. 1)

Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291) i rozporządzenia wykonawcze do ustawy

3. WYŁĄCZENIA GRUPOWE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz. Urz. WE L 142, 14.05.1998, s. 1)

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz. Urz. WE L 10, 13.01.2001)

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10, 13.01.2001, s. 20)

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10, 13.01.2001, s. 33)

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 70/2001 i rozszerzające jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. Urz. UE L 63, 28.02.2004, s. 22)

Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE L 337, 13.12.2002, s. 3)

4. HORYZONTALNE ZASADY UDZIELANIA POMOCY PAŃSTWA

Zasady ramowe stosowane przez Wspólnotę wobec pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju (Dz. Urz. WE C 45, 17.02.1996, s. 5)

Komunikat Komisji zmieniający Zasady ramowe stosowane przez Wspólnotę wobec pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju (Dz. Urz. C 48, 13.02.1998, s. 2)

Wspólnotowe wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego (Dz. Urz. WEC 37, 03.02.2001, s. 3)

Komunikat Komisji dotyczący pomocy państwa a kapitału podwyższonego ryzyka (Dz. Urz. WE C 235, 21.08.2001, s. 3)

Wytyczne Wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (2004/C 244/02)

5. REGIONALNE ZASADY UDZIELANIA POMOCY PAŃSTWA

Wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej (Dz. Urz. WE C 74, 10.03.1998, s. 9)

Zmiany do wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej (Dz. Urz. WE C 258, 09.09.2000, s. 5)

Komunikat Komisji – Przegląd wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej w odniesieniu do okresu po 1 stycznia 2007 roku (Dz. Urz. UE C 110, 08.05.2003, s. 24)

Komunikat Komisji – Wielosektorowe zasady ramowe dotyczące pomocy regionalnej na rzecz dużych projektów inwestycyjnych (notyfikowany jako dokument Nr C(2002)315 (Dz. Urz. WE C 70, 19.03.2002, s. 8)

Komunikat Komisji w sprawie modyfikacji wielosektorowych zasad ramowych dotyczących pomocy regionalnej na rzecz dużych projektów inwestycyjnych (2002) w zakresie ustanowienia wykazu sektorów napotykających problemy strukturalne oraz w sprawie propozycji odpowiednich środków na podstawie art. 88 ust. 1 Traktatu WE, dotyczących przemysłu motoryzacyjnego i przemysłu włókien syntetycznych (Dz. Urz. UE C 263, 01.11.2003, s. 3)

6. SEKTOROWE ZASADY UDZIELANIA POMOCY PAŃSTWA

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego (Dz. Urz. WE L 205, 02.08.2002, s. 1)

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1177/2002 z dnia 27 czerwca 2002 r. dotyczące tymczasowego mechanizmu obronnego dla przemysłu stocznioowego (Dz. Urz. WE L 172, 02.07.2002, s. 1)

Zasady ramowe dotyczące pomocy publicznej dla przemysłu stocznioowego (Dz. Urz. UE C 317, 30.12.2003, s. 11)

Komunikat Komisji w sprawie modyfikacji wielosektorowych zasad ramowych dotyczących pomocy regionalnej na rzecz dużych projektów inwestycyjnych w zakresie ustanowienia wykazu sektorów napotykających problemy strukturalne oraz w sprawie propozycji odpowiednich środków na podstawie art. 88 ust. 1 Traktatu WE, dotyczących przemysłu motoryzacyjnego i przemysłu włókien syntetycznych.

7. ZASADY UDZIELANIA POMOCY PAŃSTWA W SEKTORZE TRANSPORTU

Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1191/69 z dnia 26 czerwca 1969 r. w sprawie działania Państw Członkowskich dotyczącego zobowiązań związanych z pojęciem usługi publicznej w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej (Dz. Urz. L 156, 28.06.1969, s. 1)

Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1107/70 z dnia 4 czerwca 1970 r. w sprawie przyznawania pomocy w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej (Dz. Urz. L 130, 15.06.1970, s. 1)

Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1658/82 z dnia 10 czerwca 1982 r. uzupełniające przepisami w sprawie kombinowanego transportu rozporządzenie (EWG) nr 1107/70 w sprawie przyznawania pomocy w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej (Dz. Urz. L 184, 29.06.1982, s. 1)

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 718/99 z dnia 29 marca 1999 r. w sprawie polityki w zakresie zdolności przewozowych floty wspólnotowej w celu wspierania żeglugi śródlądowej (Dz. Urz. WE L 90, 02.04.1999, s. 1)

Komunikat Komisji Nr C(2004)43 – Wytyczne Wspólnoty o pomocy państwa w sektorze transportu morskiego (Dz. Urz. UE C 13, 17.01.2004, s. 3)

II. Podstawowe zasady udzielania pomocy publicznej

1. Pomoc regionalna

Pomoc regionalna wyłączona jest spod zakazu udzielania pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a oraz lit. c TWE. Pomoc regionalna przeznaczona jest na wyrównywanie poziomu gospodarczego regionów państw członkowskich. Pomoc ta jest udzielana przedsiębiorstwom na nowe inwestycje oraz na tworzenie miejsc pracy związanych z tą inwestycją.

2. Pomoc sektorowa

Pomoc sektorowa udzielana jest sektorom gospodarki, które napotykały trudności gospodarcze. Pomoc może mieć w tym przypadku dwojaki charakter: ochronny – nakierowany na restrukturyzację lub utrzymanie sektora przez ograniczenie przyrostu produkcji, oraz stymulujący wzrost produkcji – w przypadku, gdy sektor nie jest w stanie poradzić sobie w oparciu o własne środki z rosnącym popytem na produkty.

3. Pomoc horyzontalna

Pomoc horyzontalna kierowana jest do wszystkich przedsiębiorstw bez względu na sektor gospodarki oraz region i udzielana jest w szczególności na szkolenia, na zatrudnienie, na ochronę środowiska, na badania i rozwój oraz na pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw.

4. Notyfikacja

Procedurę notyfikacji w prawie wspólnotowym reguluje rozporządzenie Rady (WE) nr 659/99 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE. W prawie krajowym kwestie notyfikacji reguluje ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Notyfikacji w Komisji Europejskiej podlegają projekty aktów prawnych i projekty pomocy indywidualnej, na podstawie których przewidziana jest możliwość udzielania pomocy publicznej. Wyjątkiem jest udzielanie pomocy określonej na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 z 7 maja 1998 r.,

tzn. notyfikacji nie podlegają programy pomocowe dotyczące wyłączeń grupowych (szkolenia, zatrudnienie, małe i średnie przedsiębiorstwa) oraz pomocy *de minimis*.

III. Formalne postępowanie przed KE zgodnie z dokumentem pn. „Tryb postępowania organów administracji publicznej przed Komisją Europejską w zakresie udzielania pomocy publicznej” rozpatrzony przez Komitet Europejski Rady Ministrów w dniu 21 stycznia 2005 r.

Projekt programu pomocowego lub pomocy indywidualnej przesyła się do Prezesa UOKiK z prośbą o opinię o zgodności z prawem wspólnotowym oraz o stwierdzenie obowiązku notyfikacyjnego lub jego braku. W przypadku zaistnienia wątpliwości co do obowiązku notyfikacyjnego zalecane jest wystąpienie do KE z formalną notyfikacją.

Postępowanie przed KE rozpoczyna złożenie przez Stałe Przedstawicielstwo przy Unii Europejskiej, w Sekretariacie Generalnym KE, dokumentów dotyczących projektu pomocowego lub projektu pomocy indywidualnej.

Postępowanie dzieli się na postępowanie wstępne oraz postępowanie wyjaśniające.

Postępowanie wstępne trwa dwa miesiące od dnia złożenia kompletnego wniosku przez Państwo Członkowskie. W przypadku wystąpienia KE o dodatkowe wyjaśnienia (uzupełnienia wniosku) termin dwumiesięczny biegnie od początku.

Odpowiedź na wystąpienia KE o dodatkowe wyjaśnienia przekazywana jest za pośrednictwem UOKiK. Organy administracji publicznej, które opracowały projekty programów pomocowych, podmioty udzielające pomocy, które opracowały projekty pomocy indywidualnej, podmioty ubiegające się o udzielenie pomocy lub inne właściwe podmioty, przedstawiają Prezesowi UOKiK, w wyznaczonym terminie, informacje niezbędne do opracowania odpowiedzi na zapytania KE.

Postępowanie wyjaśniające wszczynane jest przez KE w przypadkach, kiedy w postępowaniu wstępnym nie można ustalić wszystkich faktów i orzec w sprawie. O wszczęciu postępowania wyjaśniającego informowane są wszystkie Państwa Członkowskie, a zainteresowane strony mogą wypowiedzieć się w sprawie. Oznacza to przedłużenie wydania decyzji przez KE (postępowanie wyjaśniające może trwać nawet do 18 miesięcy). Z tego względu konieczne jest staranne przygotowanie wniosku oraz udzielenie wyczerpujących odpowiedzi tak, by postępowanie przed KE kończyło się na etapie postępowania wstępnego.

**Działalność organów administracji publicznej w zakresie
udzielania pomocy publicznej po wejściu Polski
do Unii Europejskiej**

Z dniem 1 maja br. nastąpiły zasadnicze zmiany w zakresie problematyki związanej z pomocą publiczną. Do dnia przystąpienia Polski do Unii Europejskiej organem kontrolującym pomoc publiczną był Prezes Urzędu. Po akcesji, organem posiadającym wyłączne kompetencje do kontroli udzielania pomocy publicznej w poszczególnych Państwach Członkowskich jest Komisja Europejska. W związku z akcesją uchylona została ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60 poz. 704, ze zm.), zwana dalej ustawą o nadzorowaniu pomocy publicznej, która określała warunki dopuszczalności pomocy oraz procedurę jej nadzorowania. Począwszy od 1 maja br. warunki dopuszczalności pomocy oraz tryb postępowania przed Komisją Europejską wynikają wprost z regulacji Unii Europejskiej. Natomiast wewnętrzną procedurę postępowania w sprawach związanych z pomocą publiczną określa ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291), zwana dalej ustawą o pomocy publicznej.

1. Zasady postępowania w sprawach pomocy publicznej przed Komisją Europejską

Zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), Państwo Członkowskie ma obowiązek zgłaszać Komisji Europejskiej, co do zasady, każdy zamiar udzielenia pomocy i powstrzymać się od jej udzielenia do czasu podjęcia w tej sprawie decyzji przez Komisję Europejską¹. Notyfikacji podlega również istotna zmiana zatwierdzonej przez Komisję pomocy. W praktyce udzielanie pomocy odbywa się w ramach programu pomocowego lub pomocy indywidualnej. Programem pomocowym jest akt lub akty normatywne określające między innymi przeznaczenie pomocy, warunki dopuszczalności pomocy, beneficjentów pomocy, zakres terytorialny udzielania pomocy.

Notyfikacja zamiaru udzielenia pomocy dokonywana jest na specjalnych formularzach określonych w Rozporządzeniu Komisji Europejskiej Nr 794/2004 z 21 kwietnia 2004 r. implementującym Rozporządzenie Rady Nr 659/1999 ustanawiające szczegółowe reguły stosowania art. 93 Traktatu. Procedurę notyfikacyjną w sprawach pomocy publicznej określa Rozporządzenie Rady Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad stosowania art. 93 Traktatu. W postępowaniu wstępnym Komisja Europejska ma dwa miesiące na podjęcie decyzji w sprawie pomocy notyfikowanej przez określone Państwo Członkowskie, przy czym termin dwumiesięczny jest obliczany od momentu uzyskania przez Komisję kompletu informacji niezbędnych do oceny zgodności planowanej pomocy ze wspólnym rynkiem. W przypadku wątpliwości, co do zgodności planowanej

¹ Notyfikowania do Komisji Europejskiej nie wymaga pomoc *de minimis*, pomoc udzielana w ramach tzw. wyłączeń grupowych, pomoc istniejąca, a także pomoc w rolnictwie oraz transporcie na zasadach określonych w Akcie Przystąpienia.

pomocy ze wspólnym rynkiem, Komisja wszczyna postępowanie wyjaśniające². W trybie tego postępowania, Komisja powinna wydać decyzję w ciągu 18 miesięcy. Biorąc powyższe pod uwagę, należy przyjąć, iż poszczególne postępowania notyfikacyjne będą trwały **od kilku miesięcy do półtora roku**.

Notyfikacja dokonywana jest przez określony organ administracji publicznej w imieniu Państwa Członkowskiego. Dla Komisji Europejskiej nie jest istotne kto jest właściwym organem administracji dla określonego programu pomocowego, ani kto odpowiada za przygotowanie formularzy notyfikacyjnych. Jest to wyłącznie wewnętrzna sprawa danego Państwa. Stąd też istotna jest aby notyfikacje przekazywane do Komisji były przygotowane w sposób kompetentny, rzetelny i wiarygodny. Jest to istotne z dwóch powodów. Po pierwsze, decyduje to szybkości rozpatrywania przez Komisję konkretnych spraw, a co za tym idzie o możliwość rozpoczęcia wypłacania pomocy przedsiębiorcom i realizacji tym samym określonych celów społeczno-gospodarczych. Po drugie, wpływa na wizerunek oraz sposób postrzegania administracji polskiej przez Komisję Europejską. Ze względu na to, że cała procedura notyfikacyjna pomocy publicznej, z formalnego punktu widzenia musi odbywać się pisemnie, przedstawiciele Komisji często formułują swoje poglądy na podstawie „jakości” i kompletności przekazywanych materiałów.

Biorąc pod uwagę wewnętrzne procedury przygotowywania programów pomocowych (przygotowanie projektu programu, dokonanie uzgodnień międzyresortowych, przyjęcie go przez Komitet Stały Rady Ministrów albo Komitet Europejski Rady Ministrów a następnie przez Radę Ministrów) oraz postępowanie notyfikacyjne przed Komisją Europejską, należy liczyć się, iż w **optymistycznym wariancie**, od momentu podjęcia prac nad określonym programem pomocowym przez właściwy organ administracji publicznej do czasu jego akceptacji przez Komisję Europejską, **upłynie około jednego roku**. Jest to bardzo ważna informacja z punktu widzenia planowania określonych działań w sferze gospodarczej, które wiążą się z udzielaniem pomocy publicznej.

2. Zasady postępowania w zakresie pomocy publicznej pomiędzy organami administracji krajowej

Ustawa o pomocy publicznej reguluje wewnętrzną procedurę postępowania w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Zgodnie z powyższą ustawą do zadań Prezesa Urzędu należy:

- a) opiniowanie projektów programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej,
- b) notyfikacja projektów programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej do Komisji Europejskiej za pośrednictwem Stałego Przedstawicielska RP przy Unii Europejskiej,
- c) prowadzenie postępowania notyfikacyjnego przed Komisją Europejską – realizując to zadanie Prezes Urzędu współpracuje z właściwymi organami administracji publicznej odpowiedzialnymi za przygotowanie projektu programu pomocowego, a w przypadku pomocy indywidualnej z organami udzielającymi pomocy oraz beneficjentami pomocy,
- d) reprezentowanie Rzeczypospolitej Polskiej przez Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji,

² W przypadku Polski, Komisja Europejska wszczęła już dwa postępowania wyjaśniające. Pierwsze z nich dotyczy planowanej rekompensaty dla wytwórców energii elektrycznej z tytułu rozwiązania tzw. umów długoterminowych. Drugie natomiast dotyczy pomocy publicznej udzielanej Hucie Częstochowa S.A.

e) monitorowanie pomocy publicznej

W Polsce istnieje około 3.500 organów, instytucji, funduszy, które potencjalnie mogą udzielać pomocy publicznej. Są to między innymi organy jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli (w Polsce istnieje prawie 2.500 gmin), organy administracji podatkowej, urzędy pracy, fundusze ochrony środowiska, itd. Część wyżej wymienionych jednostek ogranicza swoją działalność do udzielania pomocy zgodnie z odpowiednimi zapisami programów pomocowych. Część z nich, szczególnie na poziomie administracji centralnej, odpowiada za kreowanie polityki pomocowej, tj. przygotowywanie projektów programów pomocowych. Ze względu na konieczność zapewnienia przejrzystości udzielania pomocy publicznej, organy udzielające pomocy mają obowiązek sporządzania szczegółowych sprawozdań o udzielonej pomocy.

W ustawie o pomocy publicznej wprowadzono rozwiązanie polegające na opiniowaniu przez Prezesa Urzędu projektów programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej przed formalnym ich notyfikowaniem do Komisji Europejskiej. Prezes Urzędu w opinii wyraża swoje stanowisko między innymi co do zgodności proponowanych działań pomocowych ze wspólnym rynkiem, a w przypadku ich niezgodności, proponuje określone rozwiązania mające na celu ich usunięcie. Opinia Prezesa Urzędu nie jest wiążąca. Jednakże z uwagi na dotychczasowe doświadczenie i wiedzę z zakresu pomocy publicznej należy przyjąć, iż zwłaszcza w typowych sprawach, co do zasady opinia ta będzie odzwierciedlała stanowisko wyrażone przez Komisję w decyzji.

Zgodnie z art. 4 ustawy o pomocy publicznej nie stosuje się jej przepisów do pomocy udzielanej w rolnictwie w rozumieniu art. 32 TWE. Wynika to z faktu, iż zakres oraz formy wspierania rolnictwa w głównej mierze wynikają ze Wspólnej Polityki Rolnej. Organem administracji centralnej właściwym w tym zakresie jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Stąd też wszelkie kwestie związane z pomocą publiczną w rolnictwie oraz jej notyfikacją do Komisji Europejskiej powinny być kierowane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z uwagi na stosunkowo długi czas trwania procedury notyfikacyjnej, właściwe organy administracji publicznej powinny dążyć do maksymalnych starań, aby dokumenty notyfikacyjne były w odpowiedni sposób przygotowane. Rolą Urzędu w tym zakresie jest wspomaganie tego procesu, w żadnym przypadku nie zaś zastępowanie odpowiedzialnych za to pracowników poszczególnych ministerstw. Tym bardziej, że odpowiedzi na pewne pytania zawarte w formularzach notyfikacyjnych możliwe są do sformułowania wyłącznie przez projektodawcę określonego programu i nie jest absolutnie możliwa odpowiedź na nie analizując treści samego projektu programu.

Mogłoby się wydawać, iż w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej, a tym samym utratą przez Prezesa Urzędu kompetencji w zakresie kontrolowania *ex ante* udzielania pomocy publicznej, obciążenie Urzędu znacznie zmaleje. Tak się jednak nie stało. Wręcz odwrotnie **ilość zadań i obciążenie Urzędu sprawami z zakresu pomocy publicznej uległy zwiększeniu**. Wynika to z następujących powodów:

1. Do dnia akcesji Polski do Unii Europejskiej obowiązywała ustawa o nadzorowaniu pomocy publicznej, która zawierała wraz z aktami wykonawczymi, całość warunków dopuszczalności pomocy publicznej dla poszczególnych przeznaczeń pomocy oraz określała procedurę jej nadzorowania. Przez 3,5 roku jej obowiązywania, poszczególne organy udzielające pomocy

zdały na tyle poznać przepisy tej regulacji, aby dostosować do niej swą praktykę. Po 1 maja br. warunki dopuszczalności pomocy publicznej wynikają wprost z prawa wspólnotowego, a zawarte są one w ponad 40 aktach normatywnych i dokumentach przyjmowanych przez Komisję Europejską tworzących tzw. miękkie prawo. Oprócz powyższego należy wskazać szereg orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości oraz Sądu Pierwszej Instancji w konkretnych sprawach. Akty normatywne dotyczące pomocy publicznej (rozporządzenia lub dyrektywy) zostały przetłumaczone na język polski i są powszechnie dostępne. Natomiast w przypadku dokumentów przyjmowanych przez Komisję Europejską (wytyczne, komunikaty, ramy prawne) rzadko dostępne są w wersji polskiej, a jeśli tak to w obiegu funkcjonują różne wersje tłumaczeń. Ponadto dokumenty przyjmowane przez Komisję **wskazują jedynie kryteria** jakimi będzie się Komisja kierowała oceniając zgodność określonego przeznaczenia pomocy ze wspólnym rynkiem. Konieczność stosowania przez poszczególne organy udzielające pomocy przepisów prawa wspólnotowego, przy ograniczeniach technicznych wskazanych powyżej oraz niejasnościach w zakresie ich jednoznacznej interpretacji, powoduje, iż **pomoc ta często nie jest udzielana w obawie naruszenia obowiązujących przepisów, bądź też pomoc jest udzielana bez ich respektowania**. Bardzo duża ilość organów udzielających pomocy występuje więc do Urzędu z prośbą o wskazanie sposobu postępowania lub potwierdzenie, że określone działania będą zgodne z prawem wspólnotowym. Stąd też, po 1 maja br. zwiększyła się ilość pytań telefonicznych i próśb pisemnych o interpretację, kierowanych do Urzędu dotyczących warunków dopuszczalności pomocy publicznej oraz sposobu postępowania w określonych sprawach dotyczących pomocy publicznej.

2. Pomoc publiczna ma charakter interdyscyplinarny i bardzo trudno jest wskazać te obszary gospodarki, gdzie interwencjonizm państwa w mechanizmy rynkowe, których celem jest realizacja pewnych zadań z zakresu polityki społeczno-gospodarczej, nie wiążą się z udzielaniem pomocy publicznej. Zaangażowanie środków publicznych można wskazać począwszy od dofinansowywania barów mlecznych, wspieranie tworzenia nowych inwestycji i miejsc pracy, skończywszy na sprawach restrukturyzacji takich kluczowych dla gospodarki sektorów jak: budownictwo okrętowe, hutnictwo żelaza i stali, górnictwo węgla. Dlatego też przedstawiciele Urzędu uczestniczą lub są członkami określonych zespołów, komisji, itp. Dla przykładu można wymienić: zespół do spraw finansowego wspierania inwestycji, zespół do spraw inwestycji zagranicznych, zespół do spraw restrukturyzacji sektora stoczniowego, zespół do spraw kontroli wykorzystania środków publicznych w procesie restrukturyzacji PKP, zespół do spraw polityki energetycznej.

Pracownicy Urzędu wraz z pracownikami odpowiednich resortów uczestniczą także w grupach roboczych, których posiedzenia odbywają się w Brukseli zajmujących się przygotowaniem zmian w obowiązujących przepisach z zakresu pomocy publicznej. Powyższe zmiany są każdorazowo konsultowane z poszczególnymi resortami, w wyniku czego powstaje wspólne stanowisko rządu, które Urząd prezentuje w Brukseli.

3. W związku z koniecznością monitorowania udzielanej pomocy publicznej oraz zapewnienia przejrzystości w zakresie udzielanej pomocy wszystkie organy udzielające pomocy (około 3,5 tysiąca) mają obowiązek sprawozdawania z udzielonej pomocy publicznej. W 2001 roku, po wejściu w życie ustawy o nadzorowaniu pomocy publicznej, przesyłano sprawozdania w formie dokumentacji papierowej, natomiast od 2003 r. (dane za 2002 r.) został nałożony obowiązek przekazywania danych w formie elektronicznej. Przekazywane sprawozdania służyły jako dane wyjściowe dla celów sporządzenia raportu rocznego z udzielonej pomocy publicznej. Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy publicznej, Prezes UOKiK na podstawie sprawozdań opracowuje, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i przedstawia Radzie Ministrów, sprawozdanie zawierające wyniki monitorowania pomocy publicznej w roku poprzednim, w szczególności dane dotyczące wielkości, form i przeznaczenia pomocy publicznej, a także ocenę skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji. Ponieważ w celu sporządzenia raportu konieczne jest zagregowanie wielu tysięcy danych, w 2002 r. rozpoczęto prace mające na celu opracowanie i uruchomienie Systemu Harmonogramowania i Monitorowania Pomocy SHRIMP, dla potrzeb gromadzenia informacji o różnych rodzajach pomocy, weryfikacji tych informacji oraz tworzenia raportów w wymaganym zakresie i czasie dla Komisji Europejskiej, Parlamentu i organów administracji publicznej w Polsce. System ten umożliwi również gromadzenie i przetwarzanie danych na temat zaległości przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych. Po uruchomieniu, system ten usprawni kontrolę udzielania wszelkiej pomocy publicznej, a także zapewni przejrzystość informacji w zakresie pomocy publicznej, między innymi, poprzez umożliwienie generowania corocznej informacji o ogólnej sumie i podziale udzielonej pomocy oraz uzyskiwania, w razie potrzeby, informacji szczegółowych, np. na temat uruchomionych programów pomocowych, a także indywidualnych przypadków pomocy. System umożliwi obsługę baz danych o udzielonej pomocy publicznej w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz w Ministerstwie Finansów, a także zapewni synchronizację obu tych baz. Wprowadzanie danych do systemu ma się odbywać poprzez formularze elektroniczne udostępniane organom udzielającym pomocy, które będą zobowiązane do **przesyłania przez internet** informacji o udzielonej pomocy publicznej. System umożliwi gromadzenie, rejestrowanie i przetwarzanie danych uzyskanych od organów udzielających pomocy, a także znacznie ułatwi agregowanie i analizę danych na potrzeby stworzenia raportu do Komisji. W chwili obecnej system jest uruchomiony w UOKiK, a także Ministerstwie Finansów. Jest w fazie dostosowywania do zmienionych w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej przepisów. Docelowo ma być on dostępny dla wszystkich organów udzielających pomocy i umożliwiać wprowadzanie danych za pośrednictwem internetu. Planowane jest uruchomienie systemu na obszarze całego kraju na początku 2005 r. Wówczas zostanie również uruchomiona „infolinia”, dostępna dla wszystkich użytkowników, która powinna zapewnić bieżące udzielanie informacji i doraźne rozwiązywanie problemów użytkowników systemu. Biorąc pod uwagę szczupłość środków przeznaczonych na udzielanie pomocy publicznej oraz wielość potrzeb w tym

zakresie, informacje o pomocy publicznej pochodzące z systemu SHRIMP, **mogą być wykorzystane przez właściwych ministrów do oceny efektywności i skuteczności istniejących programów pomocowych oraz projektowania przyszłych działań pomocowych.**

4. Postępowanie w sprawie udzielenia pomocy, w szczególności w przypadkach pomocy indywidualnej z uwagi na konieczność uzyskania zgody Komisji Europejskiej **wydłuża się i wymaga znacznie większych nakładów pracy** po stronie Urzędu i innych organów administracji publicznej. Wynika to nie tylko z konieczności wystąpienia formalnego do Komisji, ale przygotowania odpowiednich formularzy notyfikacyjnych, przygotowywania wyjaśnień i materiałów na prośbę Komisji, prowadzenia uzgodnień z Komisją, odbywania spotkań roboczych z Komisją, z reguły w Brukseli. Z dotychczasowej praktyki, na podstawie indywidualnego przypadku restrukturyzacji jednej z polskich stoczni, można wskazać, iż przygotowanie odpowiedzi na pytania Komisji wspólnie z przedsiębiorcą i innymi organami administracji (Agencja Rozwoju Przemysłu, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Skarbu Państwa, Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych, Ministerstwo Gospodarki), zajmuje około 1 tygodnia pracy jednej osobie, zakładając, że w tym czasie nie wykonuje ona żadnych innych prac. Należy pamiętać, iż do momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej postępowanie notyfikacyjne w sprawie udzielenia pomocy publicznej miało charakter wewnętrzny i toczyło się pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej.
5. W Polsce proces transformacji gospodarczej nie został całkowicie zakończony. Duża grupa przedsiębiorców rozpoczyna właśnie lub jest w trakcie procesu restrukturyzacji. Zgodnie z prawem Unii Europejskiej, każdy przypadek restrukturyzacji dużego przedsiębiorcy wymaga notyfikacji do Komisji Europejskiej, przy czym oprócz odpowiednich formularzy notyfikacyjnych do Komisji przesyła się również plan restrukturyzacji, który powinien mieć odpowiednią strukturę i zawartość, tak aby Komisja mogła ocenić zgodność planowanej pomocy oraz działań restrukturyzacyjnych ze wspólnym rynkiem. Niestety z dotychczasowych doświadczeń Urzędu wynika, iż przygotowywane przez przedsiębiorców plany restrukturyzacji **nie spełniają wymagań stawianych przez Komisję i wymagają licznych poprawek i uzupełnień.** Weryfikacja planu restrukturyzacyjnego pod kątem jego realności i wykonywalności wymaga fachowej wiedzy z zakresu finansów przedsiębiorstw.

3. Wnioski

- Poziom wiedzy oraz doświadczenie z zakresu pomocy publicznej pracowników w poszczególnych resortach jest bardzo zróżnicowany. Biorąc powyższe pod uwagę oraz częstą fluktuację pracowników w resortach na co nakładają się częste zmiany prawa wspólnotowego w zakresie pomocy publicznej, należałoby przeprowadzić **szkolenia** dla tych osób. W zależności od ilości spraw występujących w poszczególnych resortach, szacuje się w każdym z nich powinno być przeszkolonych od 5 do 30 osób. Dotychczas Urząd w ramach środków PHARE zorganizował szkolenia z zakresu pomocy publicznej, w których uczestniczyło około 660 osób z różnych ministerstw, agencji i funduszy udzielających pomocy (całkowita ilość osób przeszkolonych wyniosła 3 377).

- Z uwagi na zbyt niski poziom wiedzy z zakresu pomocy publicznej, w szczególności w zakresie obowiązujących regulacji prawnych, Urząd przygotował w ramach programu PHARE **publikację** zawierającą zbiór obowiązujących aktów prawnych z zakresu pomocy publicznej (wersja polska oraz angielska). Po ukończeniu druku będzie ona wysłana do najważniejszych organów udzielających pomocy oraz udostępniona na stronie internetowej Urzędu.
- Ze względu na zwiększenie po akcesji obciążenia Urzędu sprawami z zakresu pomocy publicznej wynikającego z wydłużenia postępowania w sprawach dotyczących pomocy publicznej, uruchomienia systemu SHRIMP, uruchomienia „infolinii” dla wszystkich użytkowników systemu SHRIMP oraz organów udzielających pomocy, konieczności weryfikacji indywidualnych planów restrukturyzacyjnych, niejednokrotnie w bardzo szerokim zakresie (zdarzają się przypadki, w których wymagane jest przygotowanie całkowicie nowego dokumentu), **konieczne jest wzmocnienie kadrowe 32 etatami** (centrala oraz delegatury). Począwszy od 1 maja br. do Urzędu wpłynęło około 600 wniosków o wydanie opinii oraz około 620 wniosków o interpretacje przepisów o pomocy publicznej.
- W trakcie postępowania notyfikacyjnego w określonej sprawie mogą się pojawić problemy, których rozstrzygnięcie będzie wymagało decyzji na wyższym szczeblu. W takich sytuacjach proponuje się, aby były one, na wniosek Prezesa Urzędu, rozstrzygane przez Komitet Europejski Rady Ministrów.³
- Proponuje się, aby w poszczególnych resortach i instytucjach **wskazać konkretne osoby oraz komórki organizacyjne** odpowiedzialne za sprawy pomocy publicznej. Pozwoli to na łatwiejszy i szybszy kontakt pracowników Urzędu przy opiniowaniu konkretnych wniosków oraz kompletowaniu dokumentów notyfikacyjnych do Komisji Europejskiej.

³ Rozstrzygnięcie kwestii prawnych będzie wymagało decyzji Komitetu Europejskiego Rady Ministrów, natomiast kwestii merytorycznych – decyzji Komitetu Rady Ministrów.